

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ
УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
ФАКУЛЬТЕТ ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього рівня Магістр
зі спеціальності 024 Хореографія

на тему: «**Специфіка інсценізації образів природи в
жіночому українському народно-сценічному танці**»

Структура кваліфікаційної роботи:

- теоретична частина творчого проєкту
- творчий проєкт – хореографічна сюїта «Пори року»

Виконавець: здобувач вищої освіти
рівня магістр
денної форми навчання

Анастасія ХВОСТИКОВА
Керівник кваліфікаційної роботи
доцент, канд. мистецтвознавства,

Катерина БОРТНИК

Допущено до захисту: «__» _____ 20__р.

Завідувач кафедри

(підпис)

Каріна ОСТРОВСЬКА

(розшифрування підпису)

Оцінка

/ ____ / _____

(за нац. шкалою, бали, ECES)

Харків-2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. МАТЕРІАЛИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ «ПОРИ РОКУ».....	6
1.1. Роль та місце природної символіки в українському жіночому народному танці.....	6
1.2. Жіночий танець в українській народно-сценічній хореографії: художня образність та лексичні особливості.....	11
РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ ХОРЕОГРАФІЧНИХ АНАЛОГІВ ТА ПРОТОТИПІВ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ «ПОРИ РОКУ»....	18
2.1. Розмаїття жіночих образів в доробку видатних балетмейстерів українського народно-сценічного танцю.....	18
2.2. Тема природи в жіночих образах на прикладі зразків української народно-сценічної хореографії.....	28
ТВОРЧИЙ ПРОЄКТ	
РОЗДІЛ I. КОМПОЗИЦІЙНИЙ ПЛАН ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ «ПОРИ РОКУ».....	35
1.1. Основна характеристики хореографічного твору.....	35
1.2. Дійові особи та їх стисла характеристика.....	35
1.3. Лібрето.....	36
1.4. Розгорнутий зміст.....	36
1.5. Драматургія.....	37
1.6. Музичний аналіз.....	39
1.7. Костюми та реквізит (опис та зображення).....	41
РОЗДІЛ II. ПОСТАНОВЧИЙ ПЛАН ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ ПОРИ РОКУ.....	48
ВИСНОВКИ.....	82
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	85

ВСТУП

Актуальність теми кваліфікаційної роботи. Образи природи в жіночому українському народно-сценічному танці зумовлена кількома ключовими факторами, що мають наукове, культурне та соціальне значення.

Дослідження образів природи в українському народно-сценічному танці дозволяє глибше зрозуміти, як елементи довкілля інтегруються в культурні практики і впливають на їхню форму та зміст. Вивчення цих образів надає можливість аналізувати естетичні та символічні аспекти танцю, що дозволяє краще зрозуміти художні концепції та їх еволюцію в контексті національної культури.

На сьогоднішній день дослідження образів природи в жіночих танцювальних композиціях є недостатньо вивченим напрямом. Ця тема відкриває широкі можливості для творчого осмислення та художнього втілення, адже природа є невичерпним джерелом натхнення балетмейстерів та зумовлює постійну появу нових хореографічних творів, що потребують наукового аналізу в контексті розвитку сучасного хореографічного мистецтва.

Образи природи відіграють важливу роль у збереженні традиційних українських цінностей, світогляду, культурної спадщини, дозволяючи зберегти та передати наступним поколінням багатий спектр символів і значень, закладених у народних традиціях, пов'язаних з роллю жінки. Зокрема в контексті жіночого виконавства відкриваються можливості аналізувати нові танцювальні прийоми, а також визначати особливості зв'язку між людиною і природою на сучасному етапі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Жіночі образи в народно-сценічній хореографії досліджувалися такими науковцями, як В. Андрущенко, І. Бондаренко, Л. Зайченко, С. Іванова, Н. Костенко, І. Соловей та ін. Специфіка жіночого виконавства ставала предметом дослідження в роботах О. Арканіної, С. Безуглого, М. Василенка,

А. Данилюка, О. Казанцевої, О. Колосової, Г. Лисенка тощо Такі науковці, як М. Гримич, М. Кашуба, О. Кісь та О. Кривоший та ін. вивчали різні аспекти гендерних відносин, ролі жінок у суспільстві, етнології та культурної антропології, зокрема, в контексті української традиційної та сучасної культури.

Мета – проаналізувати специфіку втілення образів природи в жіночому українському народно-сценічному танці.

Завдання:

- дослідити роль та місце природної символіки в українському жіночому народному танці;
- проаналізувати художню образність та лексичні особливості жіночого танцю в українській народно-сценічній хореографії;
- проаналізувати розмаїття жіночих образів в доробку видатних балетмейстерів українського народно-сценічного танцю;
- обґрунтувати тему природи в жіночих образах на прикладі зразків української народно-сценічної хореографії.
- розробити композиційний та постановчий плани хореографічної композиції «Пори року».

Об'єкт дослідження: особливості художньої образності та лексики жіночого українського народного танцю.

Предмет дослідження: своєрідність втілення образів природи засобами українського народно-сценічного танцю в аспекті жіночого виконавства.

Практичне значення. Матеріали кваліфікаційної роботи можуть бути використані в читанні лекцій з таких дисциплін, як український народний танець та методика його викладання, народно-сценічний танець та методика його викладання, мистецтво балетмейстера, історія хореографічного мистецтва.

Структура кваліфікаційної роботи. Робота складається з теоретичної частини творчого проекту (містить вступ, два розділи, що містять по два

підрозділи), творчого проекту (містить два розділи: композиційний та постановчий плани хореографічної сюїти), висновків, списку використаних джерел (28 найменувань). Загальний обсяг роботи 86 сторінок.

РОЗДІЛ 1. МАТЕРІАЛИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ «ПОРИ РОКУ»

1.1. Роль та місце природної символіки в українському жіночому народному танці.

Жіночі танці в народно-сценічній хореографії мають глибоке культурне та символічне значення, відображаючи різноманітні аспекти життя, традицій та світогляду. Вони відіграють ключову роль у збереженні та передачі культурної спадщини, підкреслюючи важливість народних традицій в сучасному суспільстві. Жіночі танці відзначаються витонченістю рухів, грацією та елегантністю. Вони часто включають елементи, що підкреслюють красу, жіночність та витонченість танцівниць.

Образи, що використовуються у танцях, мають глибоке символічне значення. Наприклад, стрічки, квіти, вінки, дерева та інші природні елементи відображають зв'язок людини з природою, красу та родючість [7, с. 213].

Багато жіночих танців є невід'ємною частиною народних обрядів та святкувань. Вони виконуються на весіллях, святах, релігійних обрядах, підкреслюючи значення колективних дій та соціальних зв'язків. Танці які виконують жінки сприяють збереженню культурної спадщини та передають знання про традиції та звичаї. Вони також сприяють соціальній інтеграції та підтримці колективної ідентичності. Танці передають широкий спектр емоцій – від радості та щастя до суму та роздумів. Це робить їх важливим засобом самовираження та комунікації [9, с.3].

Український танець є невід'ємною складовою духовної та культурної спадщини, що формувалася тисячоліттями в умовах синтезу ритуальних практик, міфології та фольклору. Його розвиток пов'язаний із магічним світосприйняттям людини, де танець виконував не лише розважальну функцію, а й виступав засобом взаємодії з природою та космосом. Кожен рух у ритуальному танці мав магічне значення. Стрибки символізували

піднесення до неба, а притупи — зв'язок із землею, якій часто приносили жертви у вигляді зерна чи квітів. Вірили, що танець може впливати на природні явища, такі як дощ, урожай чи зміна пір року. Це підкреслює зв'язок танцю з космічними й природними циклами [2, с.56].

У давні часи танець був частиною обрядових практик, спрямованих на забезпечення гармонії між людиною й природними силами. Ритуальні танці часто виконувалися під час календарних свят (Купала, Масляна, Русалії), де рухи мали символічне значення. Наприклад, кругові танці-хороводи відображали цикл життя та його безперервність, уособлюючи єдність громади та зв'язок із космічними ритмами [1, с.23]. Як зазначає О. Мерлянова, «... жінці належала провідна роль в обрядах вогню, продовження роду, рослинних сил природи, розмноження тварин, мисливської удачі. Із часом головним у землеробських племен став зв'язок жіночого культу з рослинними силами природи та плодючості землі ... Залишки подібних традицій збереглися в українських жіночих танцях календарного циклу ...» [22, с. 8].

Архаїчний танець був засобом репрезентації міфологічних образів і сюжетів. У хороводах, веснянках і купальських танцях відтворювалися сцени взаємодії людей із міфологічними істотами: русалками, мавками, лісовиками. Через танець люди намагалися вступити в контакт із природними силами, щоб забезпечити їхню прихильність і захист.

Веснянки як частина весняних обрядів символізували пробудження природи. У цих танцях відображалася тема оновлення й плодючості, де рухи нагадували сівбу зерна або проростання рослин. Це підкреслює ритуальну спрямованість танцю на забезпечення родючості та процвітання [16, с.78].

Використання образів птахів і тварин як носіїв усталених символічних значень є характерним для багатьох українських народних танців. Це особливо помітно в пантомімно-ілюстративних хороводах, таких як «Заїнько», «Зайко», «Загороджу річку», «Козлик», «Веребей», «Голуб-голубочок», «Журавель». Ці зоо- та орнітоморфні образи доповнюють

символічне значення один одного і створюють цілісну систему символів, яка відображає стародавнє і сучасне хореографічне мистецтво[16, с.36].

Домінування певних образів у народній творчості тісно пов'язане з побутом давніх людей і визначалося роллю тієї чи іншої тварини або птаха в господарстві та потенцією родючості. Ці персонажі мають яскраво виражений репродуктивний комплекс і еротичну спрямованість, що пов'язує їх з культом родючості та аграрнопродукуючими обрядами.

Наприклад, танок-гра «Зайчик», відомий на Волині, має варіант під назвою «Чибирайчик». Виконавці повинні виконувати різноманітні па, підскоки і стрибки, не зачіпаючи два ціпки, покладені хрест-навхрест на підлозі. Танок супроводжується приспівкою: «Ой, у полі жито, сидить зайчик. Він ніжками чибирає. Коли б такі ніжки мала, то б я ними чибириала» [14, с. 57].

У багатьох обрядах слов'янських народів ідея родючості передавалася образом ведмеда, що символізував зв'язок між небом і землею. Ведмежий культ був одним з найдавніших мисливських культів, що включали магичні обряди, які мали на меті здобич звіра та його розмноження. Архаїчне свято Комоедиці присвячувалося пробудженню ведмеда й приходу весни. Танці ведмежого культу, що сформувалися у глибокій давнині, виконувалися виключно жінками навколо приреченої тварини. Згодом живого ведмеда замінив виконавець, зодягнений у шкуру тварини. Імітаційними жестами та рухами тіла він намагався достовірно створити образ звіра, передати його поведінку й голос. Інколи «ведмеда» закручували в сухі стебла гороху, що символізував аграрну продукуючу силу і посилював магичний зміст обряду.

Етнографічні джерела свідчать про те, що зоо-орнітоморфні образи в українському хореографічному фольклорі представлені у двох основних формах: ігрових танках (хороводах) та зооморфних іграх.

У композиційній побудові цих танців рефреном проходить така фігура: виконавець, який уособлює певний образ, всередині рухливого кола, відтворює поведінку тварини або птаха через імітаційні жести та рухи. Це

може включати також певні дії людини, такі як вибір пари. Ігрові хороводи типу «Козлик», «Перепілонька», «Горобчик», «Зайчик» мають любовно-шлюбну семантику, завуальовану еротичну основу та яскраво виражений зоо-орнітоморфний персонаж, який виступає як чоловічий символ. У культах родючості поряд з жіночим символом невід'ємним був і чоловічий початок, який знаходив своє втілення у зооморфній пластиці.

У традиційних громадах танець був способом передачі соціальних, культурних і духовних смислів. Учасники ритуалів через танець взаємодіяли один з одним і зі світом, висловлюючи спільні прагнення та емоції. Це допомагало згуртовувати громаду та формувати її колективну ідентичність.

Крім того, танець виконував роль ініціації. Наприклад, у купальських обрядах молоді дівчата та хлопці демонстрували свої здібності через танцювальні рухи, що символізували їхню готовність до дорослого життя. Танцювальні змагання або колективні хороводи були частиною соціалізації та передачі культурного досвіду від покоління до покоління [15, с. 44].

Сучасна хореографія активно звертається до архаїчних форм танцю, переосмислюючи їх у контексті сценічного мистецтва. Постановки на основі ритуальних танців часто використовують символічні жести, костюми та музичний супровід, які відтворюють давні обряди. Такі танці, як хороводи чи веснянки, є джерелом натхнення для сучасних хореографів, які прагнуть зберегти й популяризувати традиції [18, с. 90].

Український танець, сформований на основі ритуальних практик і міфології, є унікальним культурним явищем, яке відображає глибинний зв'язок між людиною, природою та космосом. Його символізм і ритміка досі залишаються важливими для сучасної хореографії, відкриваючи нові можливості для мистецьких інтерпретацій. Танець як форма ритуалу зберігає не лише культурну пам'ять, але й допомагає передавати духовні цінності наступним поколінням.

У період Київської Русі танець мав важливе значення як культурний, соціальний і ритуальний феномен, що об'єднував різні верстви населення.

Він виступав не лише як розважальна форма, але й як глибокий етнокультурний символ, який формував і підтримував спільну ідентичність.

У часи Київської Русі танець був тісно пов'язаний із язичницькими обрядами та ритуалами. Основна увага приділялася хороводам, які виконувалися під час календарних свят, таких як Купала, Коляда, Русалії, Масляна. Хороводи символізували єдність громади та гармонію між людиною і природою. Через кругові рухи учасники відтворювали цикли життя, сезонні зміни та ритми космосу. Деякі танці мали сакральне значення: вони використовувалися для залучення врожаю, покровительства богів чи захисту від злих сил. Зокрема, обрядові танці під час весняних свят висловлювали надію на родючість і оновлення природи [9, с.34].

Танець у Київській Русі виконував і соціальну функцію, виступаючи засобом згуртування громади. Танці супроводжували важливі події, такі як весілля, народження дитини чи завершення польових робіт. Вони сприяли інтеграції індивідів у колектив, формуючи почуття спільності та приналежності до етносу.

Окрім цього, танець був важливим елементом свят та розваг. Народні гуляння, що включали музичний супровід і танці, збирали людей різного віку і статусу, сприяючи обміну досвідом та культурними традиціями.

У танцях Київської Русі відображалися міфологічні уявлення та етнічні символи. Образи тварин, рослин та природних стихій часто відтворювалися у рухах і хореографічних композиціях. Наприклад, імітація птахів символізувала духовну свободу, а рухи, подібні до хвилювання води, вказували на зв'язок з річками та джерелами, які вважалися сакральними [9, с. 56].

Танець був також важливим засобом передачі культурних знань. Через рухи, жести та ритміку передавалися естетичні й етичні цінності, які формували світогляд людей. Це забезпечувало збереження культурної спадщини та її передачу наступним поколінням.

Запровадження християнства у 988 році внесло певні зміни у ставлення до танцю. Хоча деякі язичницькі танці поступово витіснялися, багато їхніх елементів збереглися у народних звичаях і обрядах, отримавши нове осмислення в контексті християнської культури. Танці стали частиною святкових традицій, але зберегли свої етнічні риси, такі як символізм рухів і глибокий зв'язок із природою.

У період Київської Русі танець мав значний вплив на формування етнічної ідентичності, виступаючи важливим елементом ритуальної, соціальної та культурної сфери. Його значення виходило далеко за межі розваг, оскільки танець виконував функцію символічної комунікації, формування спільності й передачі культурних традицій. Завдяки своїй багатогранності, танець став однією з основ культурної спадщини, що зберігається і до сьогодні.

Отже, народний танець виконував важливу роль у ритуалах, пов'язаних із сезонними циклами, обрядами плодючості, шануванням природних стихій і богів. Кругові хороводи символізували гармонію та вічність життя, а ритмічні рухи мали магічну силу, спрямовану на вплив на природні явища, такі як дощ чи урожай. Танці сприяли згуртуванню громади, виконуючи роль соціальної комунікації. Вони слугували засобом вираження колективних емоцій, збагачення культурного досвіду та формування почуття єдності. Танці виконувалися під час магічних обрядів, ритуалів, свят, весіль, родинних заходів, що робило їх сакральним елементом та центром спільного дозвілля й виховання.

1.2. Жіночий танець в українській народно-сценічній хореографії: художня образність та лексичні особливості.

Український жіночий танець є втіленням національної культури та духовності, він поєднує у своїй основі витончену хореографічну лексику та багатогранну художню образність. Він слугує засобом вираження емоцій,

символізує важливі аспекти життя і культури українського народу, а також виступає засобом передачі цінностей між поколіннями.

Основою хореографічної лексики жіночого танцю є плавність, гармонійність і витонченість рухів. Кожен елемент танцю відображає національний характер та естетичні ідеали. Зокрема, плавні кроки та оберти, які часто зустрічаються у хороводах, підкреслюють зв'язок із природою та символізують циклічність життя. Жести рук, як-от розведення в сторони чи підняття вгору, несуть символічне значення, передаючи відкритість, звернення до небесних сил або відтворення природних явищ, таких як політ птахів чи хвилювання води.

Важливою рисою українського жіночого танцю є пластика корпусу. Прямий корпус, поєднаний із плавними нахилами, прогинами та поворотами, передає благородство, гордість і ніжність. Темп танцю зазвичай змінюється: від повільного, що дозволяє акцентувати ліричність і чуттєвість, до жвавого, що передає радість і енергію.

Художня образність жіночого танцю створюється завдяки поєднанню символіки рухів, емоційної виразності та глибокого зв'язку з народними традиціями. Ліричні образи уособлюють молодість, красу та романтичність. У веснянках, хороводах і весільних танцях зберігається ритуальна основа, що відображає важливі життєві події, такі як перехід від дівочтва до родинного життя. Природні мотиви, що нагадують хвилювання трави чи політ птахів, підкреслюють гармонію між людиною та природою.

Жіночий танець також відзначається емоційною насиченістю. Виконавці через рухи, міміку та жести передають різноманітні почуття: ніжність, смуток, радість або енергію, які знаходять відгук у серцях глядачів.

Український жіночий танець — це не лише частина народної культури, але й потужний інструмент збереження національної ідентичності. Завдяки своїй виразності, символізму та пластичності він залишається невід'ємною складовою культурного надбання, яка продовжує надихати сучасних хореографів і виконавців, зберігаючи унікальність української традиції.

Повільні жіночі танці такі як «Ліричний коломийковий» Олександра Коломийця, «Вальс український» Анатолія Авдієвського, «Ой, у вишневому садочку» Василя Авраменка вирізняються ліричністю, плавністю й емоційною глибиною. Основними елементами таких танців є м'які кроки, витончені оберти, а також плавні рухи руками, які часто мають символічний характер. Наприклад, розведення рук у сторони символізує відкритість, а хвилеподібні рухи нагадують природні явища, такі як вітер чи течія води. Корпус танцівниці залишається прямим, що підкреслює гордість і величність жіночого образу[18, с. 87]. Темп повільних танців дозволяє зосередитися на передачі ніжності, спокою та душевної гармонії, створюючи ліричні образи, які уособлюють жіночність і красу. Гарним прикладом повільного жіночого танцю є «Оляндра» Василя Верховинця. Цей танець включає в себе елементи хороводного та побутового танцю.

Швидкі жіночі танці, навпаки, передають енергію, грайливість і життєрадісність. Для них характерні динамічні кроки, стрімкі повороти, притупи й стрибки, які додають танцям ритмічності й технічної складності. Міміка та жести в таких танцях більш виразні, що підкреслює емоційний заряд і святкову атмосферу. Швидкий темп, акцентовані рухи й багатогранна пластика створюють враження легкості та запалу. Яскравими прикладами таких танців є Гопак і Козачок, які виконуються на святкових заходах, символізуючи радість і колективний дух.

Незважаючи на різницю в темпах і характерах, повільні й швидкі танці мають спільні риси. Вони відзначаються гармонійністю, витонченістю та поєднанням рухів із музичним супроводом. У повільних танцях домінує емоційна глибина, у той час як швидкі демонструють технічну майстерність і експресію. Разом ці категорії створюють багатогранну панораму українського хореографічного мистецтва, яка передає весь спектр почуттів і культурних смислів [3, с.14].

Українські жіночі танці — це не лише витончений засіб художнього вираження, але й потужний інструмент збереження національної

ідентичності. Вони демонструють гармонію між емоційністю й технікою, розкриваючи унікальність і багатство української культурної спадщини.

Образи природи знаходять відображення в жіночих партіях українських народно-сценічних танців. Видатні балетмейстери, такі як П. Вірський, М. Вантух, О. Гомон, Б. Колногузенко інтегрували природні мотиви у свої постановки, підкреслюючи зв'язок жіночого образу з природними елементами, такими як вода, вітер, земля, квіти, птахи. У хореографії жінка часто виступає втіленням природних стихій, що знаходить своє відображення у пластиці, ліричності та витонченості її рухів.

Такі жіночі образи акцентують на плавності, грації та ніжності, що відповідають природним явищам: хвилювання води, подиху вітру чи квітучих ланів. Наприклад, у постановці П. Вірського «Журавлі» жіночі партії асоціюються з образом птахів, що створює атмосферу польоту та безмежної свободи[28]. А М. Вантух, втілюючи образи весни чи літа, використовує пластичні й спокійні рухи, щоб підкреслити життєву силу, з якою жінка розквітає на сцені [8, с. 34 – 37].

Таким чином, природа стає ключовим елементом для створення жіночого образу в українському танці, дозволяючи глибше передати емоційний зміст і традиційний світогляд українців.

Відомою вокально-хореографічною композицією що інтерпретує образ птахів, є «Ой, летіли дики гуси» Б. Колногузенка. Номер відтворює інтеграцію природного і людського світів, з особливою увагою до українського етнокультурного колориту. Цей номер демонструє цікаві та інноваційні хореографічні рішення. Образна лексика, створена для дівчат-птахів, включає плавну і виразну пластику, що символізує природну грацію птахів, та доповнюється характерними українськими танцювальними рухами.

Солістка виступає своєрідним переходом між світом людей і птахів. Її танцювальні рухи на початку композиції містять традиційні українські елементи, які поступово змінюються на «пташину» пластику, відтворюючи легкість, широту рухів та невимушеність. Через такі трансформації героїня

демонструє свій духовний стан: вона знаходиться на межі, ніби вагаючись між земними почуттями і прагненням до свободи, що втілено у символі птаха. У танцювальній композиції беруть участь і артистки хору, які своєю статичністю акцентують тему людської зради та любовного трикутника. Вони виступають у ролі зовнішнього оточення, яке своїм нерухомим станом символізує непохитність світу людей і той біль, який призвів до перетворення дівчини на птаха. Таке завершення композиції, коли героїня остаточно приймає образ птаха і «відлітає» разом із гусьми, виступає хореографічною метафорою, що відображає тугу, біль і піднесення. Цей фінал вказує на очищення і набуття свободи дівочою душею, що була зранена зрадою [17, с. 150-157].

Хореографічна композиція «Ой, летіли дикі гуси» є естетично насиченим твором, що поєднує драматизм і виразність хореографічних образів з українським фольклорним контекстом. Це дозволяє не лише підкреслити культурну самотність твору, але й заглибити його символіку, відображаючи універсальні теми зради, втрати та духовного відродження через національні художні засоби.

У танцювальній композиції «Перепілонька» балетмейстера О.Гомона відображається яскравий, лаконічний образ природи, що відтворює тонкі аспекти українського фольклору. Композиція передає ніжність і витонченість перепілки, яка асоціюється з природною грацією та легкістю. Рухи виконавиць зберігають характерні для української хореографії плавність і природність, що символізують зв'язок людини з навколишнім світом. Використання елементів, які відтворюють ритм пташиного життя, дозволяє створити не лише емоційний, а й символічний образ, який глибоко відлунює в серцях глядачів, поєднуючи танець із природною красою і національним колоритом[21, с. 10].

Отже, жіночий танець в українській народно-сценічній хореографії вирізняється яскравою художньою образністю та багатством танцювальної лексики. Через рухи, пози та жести створюються емоційно насичені образи,

що відображають різні аспекти жіночого буття: ніжність, гордість, любов, працьовитість, турботу. Основними характеристиками жіночого танцю є плавність, легкість і витонченість рухів, що підкреслюють естетичну складову жіночого образу. Хореографічна мова жіночих танців також часто містить символічні елементи, які сприяють передачі колективних культурних цінностей.

Висновки до розділу 1

Таким чином, у ході першого розділу було досліджено що образи природи в жіночому українському танці образи природи в жіночому українському танці мають велике значення для підкреслення краси, елегантності та символізму. Ці образи не лише додають естетичної вартості танцю, але й служать важливим засобом збереження та передачі національних традицій та світогляду. Образи природи, такі як квіти, дерева, вода та птахи, використовуються для підкреслення витонченості та грації рухів танцівниць. Квіти, зокрема, символізують красу та молодість, а вінки з квітів – гармонію з природою. Ці елементи надають танцю візуальної привабливості та створюють ефект занурення у природний світ.

Природні образи мають глибоке символічне значення в українській культурі. Дерева, такі як верба і калина, символізують ніжність, силу та родючість. Вода є символом чистоти та життєвої сили. Птахи відображають свободу та грацію. Використання цих символів у танці підкреслює зв'язок людини з природою і її місце у світі.

Багато жіночих танців виконуються під час обрядових свят та ритуалів. Використання образів природи в цих танцях додає їм сакрального значення і підкреслює їхню важливість у культурному контексті. Танці з природними мотивами допомагають зберігати обрядові традиції і передавати їх з покоління в покоління. Образи природи в танці сприяють збереженню культурної спадщини, передаючи знання про традиції та звичаї українського народу. Вони відіграють важливу роль у вихованні естетичного смаку та

культурної обізнаності. Танці, що включають природні мотиви, допомагають формувати колективну ідентичність і підтримувати соціальні зв'язки.

Природні образи в танці здатні передавати широкий спектр емоцій – від радості та захоплення до суму та роздумів. Це робить танці потужним засобом самовираження та комунікації, що дозволяє танцівницям передавати свої почуття та настрій глядачам.

Сценічне втілення українського жіночого танцю є важливим аспектом творчості видатних балетмейстерів, які, спираючись на традиційний фольклор, створювали унікальні хореографічні композиції. Завдяки їхньому таланту жіночий танець не лише зберіг свою автентичність, але й отримав нові художні форми, що відповідають сучасним сценічним вимогам.

Балетмейстери, такі як П. Вірський, М. Вантух, О. Гомон, Б. Колногузенко та інші, активно переосмислювали традиційні жіночі танці, інтегруючи їх у сценічні постановки. Вони збагачували хореографію складними композиційними рішеннями, пластичними елементами та динамічною взаємодією між учасниками. Однією з головних рис сценічного втілення є акцент на емоційності та символіці рухів. Жіночий танець на сцені виконує роль не лише художнього відображення народного життя, але й передачі глибоких ідей, таких як жіночність, гармонія, зв'язок із природою.

РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ ХОРЕОГРАФІЧНИХ АНАЛОГІВ ТА ПРОТОТИПІВ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ «ПОРИ РОКУ»

2.1. Розмаїття жіночих образів в доробку видатних балетмейстерів українського народно-сценічного танцю.

Жіночі хореографічні композиції в українському народно-сценічному танці відіграють важливу роль у відображенні культурної спадщини та символіки живих істот. Ці композиції відзначаються багатогранністю та емоційною виразністю, з використанням образів природи і тваринного світу, що додає танцювальним виступам глибокого символізму та естетичної значимості.

Птахи, такі як ластівки та голуби, часто використовуються для символізації свободи, легкості та грації. Танцівниці виконують рухи, що імітують політ птахів, надаючи композиціям елегантності та витонченості.

Тварини, такі як олені та зайці, також присутні в танцювальних композиціях, символізуючи грацію, спритність та швидкість. Використання таких образів підкреслює фізичну майстерність танцівниць і додає елементу гри та динамічності.

Жіночі хореографічні композиції, де використовуються зоо - та орнітоморфні образи, створюють цілісну нерозривну систему символів стародавнього і сучасного хореографічного мистецтва. Ці танці не тільки відображають культурну спадщину, але й слугують засобом передачі важливих символічних значень, зберігаючи зв'язок із природою і духовним світом. Вони додають хореографічним композиціям багатогранності та емоційної насиченості, підкреслюючи глибоку культурну спадщину та духовну сутність народу.

Багато балетмейстерів у репертуарі своїх колективів приділяли велику увагу жіночим сольним танцям, що відіграють важливу роль у збереженні та популяризації української народної хореографії. Жіночі танці, завдяки своїй

витонченості, грації та емоційній насиченості, є невід'ємною частиною народно-сценічного мистецтва.

Включення жіночих сольних танців у репертуар сприяє розвитку техніки та майстерності танцівниць. Це дозволяє їм вдосконалювати свої навички, розвивати фізичні та артистичні здібності. Танці слугують важливим засобом виховання естетичного смаку та культурної обізнаності.

Вони сприяють соціальній інтеграції та підтримці колективної ідентичності. Вони виконуються під час важливих соціальних подій, таких як весілля, свята, релігійні обряди, підкреслюючи значення колективних дій та соціальних зв'язків [9, с.15].

Увага до жіночих сольних танців у репертуарі балетмейстерів є важливим елементом збереження та розвитку народно-сценічного мистецтва. Вони збагачують культурну спадщину, сприяють розвитку техніки танцівниць та художній виразності постановок, допомагаючи зберегти та популяризувати українську народну хореографію.

Наприклад, П. Вірський в хореографічній картині «Подільночка» відобразив неймовірну красу та символізм жінок, підкреслюючи їхню грацію, елегантність та витонченість. Цей танець є яскравим прикладом того, як хореограф може передати глибокі національні символи через рухи та образи.

Дівчата в цьому танці виконують витончені рухи, які підкреслюють їхню природну грацію та елегантність. Їхні плавні рухи руками та ніжні кроки створюють враження легкості та витонченості. Танцювальні костюми та рухи часто включають образи квітів та інших природних елементів. Це підкреслює зв'язок жінок з природою, символізуючи їхню красу та родючість.

Танець «Подільночка» також відображає символізм жінок як берегинь родинного вогнища та носійок національних традицій. Використання традиційних образів і символів робить цей танець важливим засобом збереження та передачі культурної спадщини [28].

Творчість Павла Вірського, як у «Подільночці», так і в інших роботах, підкреслює важливість жіночих образів у народно-сценічному танці, надаючи їм глибокого символічного значення та естетичної виразності.

Яскравим зразком сольного жіночого танцю, де поєднується жіноча тендітність та зворушливість з гармонією людського та природного світів, є хореографічна мініатюра «Весняночка» у постановці Б. Колногузенка. Номер є зразком вдалої інтерпретації жіночого українського образу, втіленого через динамічну і пластичну танцювальну лексику. Автор композиції вибрав виразні рухи українського народного танцю, що дозволяють героїні випромінювати природність та привабливість. Відображаючи взаємодію героїні з навколишнім середовищем, мініатюра наповнюється характерними для українського танцю символами — дівчина грається зі струмком, милується деревами, спостерігає за пташкою, яка сідає їй на долоню. Кожен рух є не лише частиною танцювальної техніки, але й відтворює духовну єдність української дівчини з природою, її ніжність та життєрадісність.

Рухи в танцювальній мініатюрі «Весняночці» поєднують легкість та пластичність, водночас включаючи складні технічні елементи. Швидкий темп і використання всього сценічного простору надають композиції динамічності та підкреслюють природну гармонію образу дівчини. У цьому танці героїня стає втіленням весни — життєдайної, теплої і квітучої. Її танцювальні рухи пластичні та виразні, а обставини, які створює балетмейстер, ніби оживляють сцену, де постають образи яскравого весняного лісу, дзвінкого струмка, синього неба та теплої сонця.

Хореографічна мініатюра наповнена елементами, що символізують українську природу, з якою героїня знаходиться в постійному емоційному контакті. Зокрема, образ квітучої галявини, пташок, що весело щебечуть, і дерев з довгими «косами» гілок верб є класичними символами української весни. Дівчина в танці ніби перевтілюється у частину природи — її рухи віддзеркалюють образ самої весни, який поєднує молодість, щирість та

витонченість. Такий прийом додає танцю національного колориту і глибини, перетворюючи його на гімн природі та українському етносу.

Хореоавтор Б. Колногузенко дотримується всіх основних законів драматургії, створюючи сюжет, простий, але водночас глибокий і значущий. Завдяки цьому підходу, глядачам не лише демонструються складні танцювальні комбінації, а й передається образ дівчини, яка втілює цілісність природи. У такий спосіб композиція досягає не тільки технічної, але й емоційної насиченості, що дозволяє глядачам відчувати гармонію, в якій живе героїня [21, с.18].

Таким чином, хореографічна мініатюра «Весняночка» є яскравим прикладом художнього синтезу української народної хореографії та виразної образності, де дівчина стає живим уособленням природи. Це не лише хореографічний твір, а глибоке відтворення весняного відродження і краси української природи, втіленої в танці.

Хореографічна композиція П. Вірського «Вишивальниці» є яскравим прикладом танцювального мистецтва, що відображає культурну спадщину та духовні цінності українського народу. Через поєднання пластичних та хореографічних елементів вона не лише представляє процес вишивання як ремесло, але й надає йому глибокого символічного змісту. Композиція акцентує увагу на образах жінок-майстринь, для яких вишивання було традиційним способом передачі культурних кодів, світоглядних уявлень та естетичних цінностей. Хореографічна композиція побудована на основі ліричних танцювальних рухів, які втілюють процес творення і символічного «оживлення» вишитого орнаменту. Початкові елементи хореографії є плавними, стриманими та ритмічними, вони символізують початок творчого процесу. Використання повільних, м'яких рухів рук і пальців відтворює тонкість, делікатність і майстерність вишивання. Ці рухи, розтягуючись у просторі сцени, створюють візуальний образ нитки, яка плавно з'єднує всі елементи композиції, акцентуючи зв'язок поколінь і передачу традицій.

Динаміка танцю наростає, створюючи символічне відображення внутрішнього процесу, що супроводжує акт вишивання. У міру розвитку композиції рухи стають більш акцентованими, ніби відтворюючи моменти, коли орнамент набуває форми і розкриває своє значення. Це відтворює ритуальну складову процесу, адже вишивання в українській культурі розглядалось як символічний акт, наповнений значеннями й о береговою силою. Виконання різних орнаментів у танці – зигзагоподібних, хвилеподібних рухів – символізує традиційні візерунки та кольори, що вишивальницями трактувалися як обереги та знаки родової пам'яті. Важливим елементом композиції є взаємодія між учасницями, що символізує комунікативний аспект української вишивальної традиції. У процесі вишивання жінки не лише створювали естетично насичені орнаменти, але й об'єднувались у спільноту, де відбувалася передача знань, ритуальних уявлень і життєвих історій. У композиції цей аспект втілено через хорові побудови, плавні обертання та синхронні рухи, які формують образ єдності, гармонії та спадкоємності традицій [6, с.10-12].

Колективне виконання танцю доповнене музичним супроводом, який є невіддільною частиною композиції. Музика, побудована на основі народних мотивів, підкреслює кожен етап процесу, посилює ритм і напругу, сприяючи виведенню глядача на емоційно насичений рівень сприйняття. Мелодійні лінії, як і рухи вишивальниць, нарастають до кульмінації, створюючи багатопланову атмосферу ритуального дійства. Наприкінці композиції танцювальні елементи повертаються до спокійних і врівноважених форм, символізуючи завершення процесу вишивання та гармонізацію простору навколо.

Таким чином, танцювальна композиція «Вишивальниці» — це не лише хореографічна постановка, але й глибоко осмислене символічне дійство, що втілює естетичні та духовні аспекти української культурної спадщини. Вишивання, представлене через танець, дозволяє розкрити багатогранність жіночої ролі в культурі, зв'язок поколінь і важливість збереження народних

традицій. Композиція створює простір для інтеграції культурного коду, де кожен рух набуває символічного значення і стає частиною загальної картини культурної пам'яті українського народу.

У сучасному народно-сценічному мистецтві музика і танець утворюють гармонійний синтез, де музичні зміни в темпоритмі та характері підкреслюють елементи технічності та віртуозності чоловічого танцю, а жіночому надають ліричності, ніжності та витонченості. Таким чином, танцювальні рухи стають основним засобом створення хореографічного образу, доповнюючи його емоційністю, змістовністю і виразністю.

Жіночі танцювальні комбінації гопака ґрунтуються на загальній лексичній основі українських народних танців центрального регіону України, збагаченої технікою і віртуозністю. Такий підхід до хореографії дозволяє не лише розкрити специфіку жіночих образів, але й створити яскравий та цілісний сценічний образ, де кожен рух і жест стає символічним елементом, що сприяє збереженню й популяризації культурного надбання українського народу.

Гопак, спочатку сольний або малогруповий танець, з часом перетворився на форму, в якій бере участь однакова кількість чоловіків та жінок. Така структура не є обов'язковою в сучасних постановках, де кількісний склад виконавців може варіюватися — від одного танцюриста до великого ансамблю. Незважаючи на зміну кількості учасників, зберігається основна стилістика гопака: характер, композиційна побудова та манера виконання. У гопаку головну роль відіграють чоловічі образи, що змагаються в силі та спритності, а жіночі образи, навпаки, підкреслюють легкість і ніжність [3, с.20].

Сучасний гопак демонструє велику лексичну насиченість та імпровізаційність, у тому числі і в хореографії жіночої партії. Відзначається відмінність в амплітуді рухів, де жінки виконують рухи з обмеженням, створюючи вишуканий та природний образ. Наприклад, у постановці П. Вірського «Сімка», де танець виконують п'ять хлопців і дві дівчини, кожен

виконавець демонструє не лише високу техніку, але й унікальність свого образу. Незважаючи на невелику кількість учасників, танцювальні партії стають насиченими та віртуозними, а роль жінок зростає завдяки їхній участі у створенні образів, які акцентують мужність та завзяття чоловіків.

Жіноча партія у гопаку представлена обертами на місці та по колу, що підкреслює технічну майстерність і легкість рухів. Завдяки продуманій хореографічній мові, яку майстерно створив балетмейстер, жінки у гопаку втілюють образи, що гармонійно вплітаються в загальну композицію. Їхня присутність на сцені не лише створює контраст, але й надає танцю елементів ліричності та грації, чим посилюється враження від чоловічої сили та відваги.

Ще один приклад цікавого втілення жіночого образу у гопаку можна знайти у постановці О. Гомона для академічного ансамблю пісні і танцю України Державної прикордонної служби. Ця композиція, у якій беруть участь вісім хлопців і шість дівчат, відрізняється оригінальною побудовою танцювальних малюнків. Вихід виконавців відбувається через дві трійки (дівчина і два хлопці), які потім приєднуються до інших пар, формуючи динамічні четвірки. Балетмейстерський задум виходу і партнерства у формі трійок і четвірок з акцентом на взаємодію підкреслює єдність учасників і надає композиції елементи емоційної глибини [9, с.28].

Жіночі партії в гопаку відіграють важливу роль у створенні повноцінної хореографічної композиції, забезпечуючи баланс між чоловічою віртуозною технікою та емоційним тлом. Незважаючи на те, що гопак має історичний змагальний характер, у якому переважають чоловічі образи, жіноча присутність додає танцю одухотвореності, витонченості та виразності. Жіночі рухи, такі як оберти на місці, доріжки й дрібушечки, є не лише технічною складовою, але й засобом для створення специфічного образу української жінки: жартівливої, веселої, проте стриманої й сповненої почуття гідності.

Класичний приклад цього підходу — постановка «Сімка» Павла Вірського, де п'ять чоловіків і дві жінки створюють багатогранні образи, що

розкривають характер гопака. У жіночих партіях акцент робиться на витонченості та легкості, що контрастує з енергійністю чоловічих трюків і підкреслює їхню мужність. Ця гармонія між чоловічими і жіночими образами допомагає досягти повноти хореографічного малюнка та передати глядачеві складні емоційні відтінки. Жінки в таких постановках зазвичай підтримують солістів, стоячи на задньому плані або в півколі, поступово переходячи вперед, як у сцені фінального «повзунця», де жінки підтримують основний темп танцю та акцентують завершення композиції [28].

Особливо виразний жіночий образ представлений у постановці «Весна прийшла» хору ім. Г. Верьовки, де жіночі партії грають важливу роль в емоційному супроводі чоловічих соло. Лірична партія «четвірки» дівчат відзначається ніжністю та філігранністю виконання, а характерний фрагмент «атака» демонструє запал і рішучість: дівчата, тримаючись за талії одна одної, активно рухаються до авансцени, створюючи ефект живого тла для солістів.

У військових танцювальних колективах жіночі партії також служать контрастним фоном для демонстрації сили та змагального духу чоловіків. Навіть за кількісного переважання чоловіків у таких ансамблях, жіночі партії є важливою частиною композиції, підкреслюючи емоційну напругу і додаючи гопаку гармонійності. Балетмейстери, зокрема в цих постановках, часто обмежують амплітуду й виразність жіночих рухів, щоб не порушити основного акценту на чоловічому змаганні.

Попри сучасні експерименти з гопаком, сутність цього танцю залишається незмінною. Чоловіки виступають головними героями танцю, демонструючи свої вміння в змаганні, тоді як жінки, у ролі глядачів та учасниць, емоційно підтримують та акцентують елементи мужності й відваги. Важливо, щоб хореографи зберігали вірність традиційним образам, не перевантажуючи жіночі партії надмірною технічною складністю, оскільки це може порушити автентичність танцю й призвести до втрати національної своєрідності гопака як культурного надбання українського народу [9, с.16].

Наприклад, такий балетмейстер як Г. Клоков в академічному ансамблі народного танцю «Славутич» створив багато танцювальних композицій, де відображаються поведки тварин та птахів у виконанні жіночого українського танцю. Його творчість відзначається багатогранністю та глибиною символізму, що додає танцям особливої виразності та значущості. Використання зоо- та орнітоморфних образів у хореографічних постановках допомагає зберігати та популяризувати культурну спадщину, підкреслюючи важливість природних символів у народній творчості.

Танцювальна композиція «Весна красна» у постановці Г. Клокова є чудовим прикладом хореографічного мистецтва, у якому яскраво відображено поведки тварин. У цій роботі балетмейстер майстерно передає пробудження природи навесні, використовуючи характерні рухи, які нагадують поведінку птахів, звірів і навіть комах. Композиція не лише демонструє технічну майстерність виконавців, а й збагачує їхній виступ символічним змістом.

Кожен елемент хореографії побудований так, щоб передати легкість, грацію та жвавість, які асоціюються з весняним оновленням природи. Танцівники імітують політ птахів, стрибки зайців, рухи лисиць або інших лісових мешканців. Завдяки цьому композиція стає живою і динамічною, викликаючи у глядачів відчуття близькості до природи.

Робота Г. Клокова є важливим внеском у розвиток українського народного танцю. Вона показує, як через хореографію можна не лише зберігати, а й відтворювати багатий світ символів, які глибоко вкорінені у фольклорних традиціях. Композиція «Весна красна» слугує прикладом того, як мистецтво танцю може поєднувати естетичну виразність із культурною спадщиною [16, с.47].

Видатний митець активно використовував імітаційні жести та рухи, які достовірно передавали поведінку тварин і птахів, додаючи танцям динамічності та емоційної насиченості. Його роботи є яскравим прикладом того, як можна інтегрувати традиційні образи в сучасні хореографічні

постановки, зберігаючи при цьому їхню автентичність і багатство культурного змісту.

Така інноваційна та глибока робота над композиціями дозволяє зберігати національні традиції та передавати їх наступним поколінням у живій і виразній формі [2, с.26].

Яскравим прикладом зображення природної символіки є вокально-хореографічна композиція Б. Колногузенка «Закликання Весни», де відтворено суть стародавніх веснянок та гаївок, в яких обряд закликання весни супроводжувався певними ритуальними та магічними діями. В композиції присутні образи дівчат та символічний образ Весни[17, с. 141].

В. Шкоріненко, видатний хореограф у національному академічному хорі України ім.. Г. Верьовки, створив танцювальну композицію «На галявині», яка є яскравим прикладом відображення образів птахів у народно-сценічному танці. Його робота має глибокий науковий і культурний контекст, відображаючи багатовікові традиції та символіку українського фольклору.

Отже, дослідження творчості видатних балетмейстерів, таких як П. Вірський, О. Гомон, Г. Клоков, Б. Колногузенко, В. Шкоріненко, підтверджує багатогранність жіночих образів в українському народно-сценічному танці. Їхні постановки демонструють широкий спектр характерів: від лагідних і романтичних до сильних і рішучих. Жіночі образи в їхньому доробку відображають не лише емоційний, але й соціокультурний контекст, де жінка виступає берегинею традицій, символом краси та духовної гармонії. Балетмейстери використовують багатство народної лексики для створення пластичних образів, які глибоко резонують із глядачами та зберігають національну ідентичність.

2.2. Тема природи в жіночих образах на прикладі зразків української народно-сценічної хореографії.

Жіночі хореографічні композиції, де втілено образи природи в українському народно-сценічному танці є важливою частиною національної культурної спадщини, відображаючи глибокий зв'язок українців із навколишнім світом. Ці композиції не лише демонструють красу природи, але й втілюють у собі багатогранні символічні значення, які є невід'ємною частиною народного світогляду.

Однією з головних тем таких композицій є відтворення сезонних циклів та природних явищ. Наприклад, весняні танці зображують пробудження природи, коли рухи танцюристок нагадують про розпускання квітів, зростання пагонів та повернення птахів з вирію. Літні композиції часто відображають образи сонця, жнив та води, використовуючи динамічні рухи, що імітують роботу на полях або купання у річці.

Осінні танці відтворюють атмосферу збору врожаю, падолисту та підготовки до зими. Рухи танцюристок у цьому випадку можуть нагадувати опадання листя або процес жнивування. Зимові композиції зображують засніжені пейзажі, холод та святкові обряди, використовуючи рухи, які асоціюються з морозними візерунками на вікнах або катанням на санях.

Особливо важливу роль у створенні образів природи відіграють костюми та атрибути. Вбрання танцюристок зазвичай прикрашається орнаментами, які зображують квіти, листя, ягоди та інші природні мотиви. Вінки з квітів, стрічки, жниварські серпи, осіннє листя або сніжинки додають образам ще більшої реалістичності та символічного значення.

Музичний супровід також має велике значення в жіночих хореографічних композиціях, підкреслюючи тематику та створюючи відповідний настрій. Народні мелодії, що супроводжують танець, часто відображають природні мотиви і змінюються відповідно до сезону або конкретної теми композиції [27, с.34].

Науковий інтерес до жіночих хореографічних композицій з акцентом на образи природи полягає в їхньому символічному значенні та культурній цінності. Дослідження таких танців допомагає краще розуміти народні вірування, світогляд і систему цінностей українців. Крім того, аналіз хореографічних композицій дозволяє досліджувати розвиток і трансформації народного танцю протягом історії, відображаючи соціальні, економічні та культурні зміни в суспільстві.

Жіночі хореографічні композиції з акцентом на образи природи є важливим елементом українського народного танцю. Вони не лише передають красу навколишнього світу, але й слугують засобом вираження глибоких культурних та духовних цінностей українського народу. Дослідження цих композицій сприяє збереженню і популяризації національної культурної спадщини, а також розширює знання про унікальні традиції українців.

Танцювальна композиція «Закликання весни» видатного хореографа Б. Колногузенка із репертуару театру народного танцю Заповіт, є яскравим прикладом хореографічного твору, в якому глибоко відображено образи природи та символіка весняного пробудження. У цьому танці поєднуються елементи народного та сценічного мистецтва, створюючи захоплююче видовище, яке передає атмосферу весняного відродження.

Композиція розпочинається зі вступної частини, в якій танцюристки з'являються на сцені, зображуючи пробудження природи після зимового сну. Рухи плавні, м'які, виконані з обережністю, що символізує поступове розкриття квітів і поява перших пагонів [27, с.23].

Основна частина танцю складається з активних і динамічних рухів, що відображають радість та енергію весни. Тут танцюристки імітують дзвінки пісні птахів, легкість весняного вітру та теплі промені сонця. Використовуються хороводи, кругові рухи, які нагадують про циклічність природних явищ.

Кульмінаційний момент композиції – це святковий хоровод, де танцюристи утворюють коло і спільними зусиллями закликають весну. Рухи стають більш інтенсивними, піднімається темп, використовуються швидкі повороти та стрибки, що символізують повне пробудження і активацію життєвих сил природи.

Завершення танцю показує гармонію і спокій, який настає після закликання весни. Танцюристи повільно завершують рухи, поступово залишаючи сцену, зображуючи гармонійний завершальний акорд природи, яка вступає у фазу повного розквіту.

Костюми танцюристок прикрашені квітковими орнаментами, що символізують весняні квіти. Вінки з квітів та стрічки додають композиції святковості і відтворюють образи пробудженої природи.

Музика для цієї композиції підібрана так, щоб відображати поступову зміну настроїв від спокою до енергійної радості. Використовуються народні мелодії, які підсилюють атмосферу весняного свята.

Рухи танцюристок імітують природні явища, такі як розкриття квітів, дзвінки пісні птахів, легкий весняний вітер. Кругові та хороводні рухи відображають циклічність природи і зв'язок з традиційними народними танцями [27, с.24].

Танцювальна композиція «Закликання весни» Б. Колногузенка є чудовим прикладом того, як через хореографію можна передати глибокі символічні образи природи. Цей танець не лише відображає красу весняного пробудження, але й зберігає та передає багаті культурні традиції українського народу, додаючи їм нових відтінків і значень.

Танцювальна композиція «Жито» народного ансамблю танцю «Закаблуки» О. Ковалівської є яскравим прикладом народного танцю, що відображає багатство української культури та побуту. Цей танець наповнений символізмом, який передає образи природи, сільської праці та цикли життя [21, с.46].

Сама танцювальна композиція розпочинається з повільного, плавного вступу, де танцюристи зображають пробудження природи навесні. Їхні рухи м'які та гармонійні, відтворюють відчуття першого весняного подиху. Цей етап танцю нагадує про зародження нового життя, коли земля пробуджується від зимового сну і починає оживати.

Основна частина танцю відображає процес посіву жита. Танець стає більш активним, енергійним і динамічним. Танцюристи імітують роботу на полі, використовуючи рухи, що нагадують сіяння зерна. Ритм музики прискорюється, додаючи динаміки та підкреслюючи наполегливість і завзятість селянської праці.

У кульмінаційній частині танцю відображається зростання жита. Танець стає ще більш енергійним та жвавим. Танцюристи утворюють лінії та кола, що символізують рівномірні ряди посівів, які згодом проростають. Їхні рухи стають ширшими та вільнішими, відображаючи силу і зростання рослин.

Завершальна частина танцю зображує жнива. Танець стає ритмічним, з використанням рухів, що нагадують збір врожаю. Танцюристи показують радість від багатого врожаю, використовуючи різні елементи хороводу та святкових обрядів. Костюми виконані в теплих, золотистих тонах, що нагадують про стигле жниво і підкреслюють символічний образ багатства та достатку.

Костюми танцюристів прикрашені орнаментами, що відображають природні мотиви та символіку українського села. Жіночі костюми часто включають вишиті сорочки, спідниці з квітковими орнаментами, вінки з колосків жита. Чоловічі костюми складаються з вишитих сорочок, широких штанів та поясів. Використовуються також атрибути, що нагадують про сільську працю, такі як серпи для жнив.

Музичний супровід для композиції «Жито» підкреслює тематику танцю, використовуючи народні мелодії, що відображають сільські мотиви та

працю на полі. Музика допомагає створити атмосферу свята та радості від щедрого врожаю, підкреслюючи енергетику та динаміку танцю.

Танцювальна композиція «Жито» багата символами, які відображають цикли життя, працю на землі та радість від врожаю. Жито символізує життя, родючість та достаток, а процес його вирощування і збору – символізує наполегливу працю, терпіння та винагороду за зусилля.

Танцювальна композиція «Жито» ансамблю народного танцю «Закаблуки» є яскравим відображенням української культурної спадщини, поєднуючи в собі елементи традиційних народних танців, символіку природи та сільського життя. Цей танець передає глибокі культурні та духовні цінності українського народу, зберігаючи та популяризуючи багаті традиції нашого краю.

Танцювальна композиція «Весняна краса» з репертуару народного ансамблю танцю «Сонечко», де балетмейстерами є М. та Т. Гузуни є справжнім втіленням природних образів та весняної тематики. Ця композиція відображає радість пробудження природи, оживлення землі після зими та перші ознаки нового життя [22, с.47].

Танцювальна композиція розпочинається з повільного вступу, де танцюристи символічно зображають пробудження природи. Їхні плавні, ніжні рухи нагадують про перші теплі дні, коли починають проростати квіти і трава.

Основна частина танцю характеризується більш активними та жвавими рухами. Танцюристи утворюють кола, лінії та інші геометричні фігури, що символізують рівновагу і гармонію весни. Використовуються швидкі повороти, легкі стрибки та інші динамічні елементи, що передають енергію та радість від весняного пробудження.

Кульмінаційний момент композиції відображає піковий розквіт весни. Танцюристи показують багатство весняної природи через яскраві та витончені рухи. Використовуються хороводи та складні танцювальні композиції, що підкреслюють красу і розмаїття весняних квітів та рослин.

Завершальна частина танцю показує гармонію природи в повному її розквіті. Рухи танцюристок поступово сповільнюються, стаючи плавними та м'якими, що символізує спокій і стабільність весняної природи.

Костюми танцюристок у композиції «Весняна краса» виконані в яскравих, свіжих кольорах, що символізують весняні квіти та трави. Використовуються вінки з квітів, стрічки, що розвіваються, додаючи композиції легкості та грайливості. Орнаменти на костюмах відображають природні мотиви, такі як квіти, листя та пташки.

Музика, що супроводжує танець, є веселою та енергійною, відображаючи радість весняного пробудження. Використовуються народні мелодії, які підсилюють атмосферу свята і підкреслюють динаміку та емоційність композиції.

Танцювальна композиція «Весняна краса» багата символами весни і відродження. Кожен елемент хореографії, костюми та музика працюють разом, щоб створити цілісне враження весняного свята. Рухи танцюристок імітують природні явища, такі як розпускання квітів, польоти птахів і легкий весняний вітер [3, с. 102].

«Весняна краса» народного ансамблю танцю «Сонечко» є чудовим прикладом того, як хореографія може передати глибокі символічні образи природи. Цей танець не тільки відображає красу весняного пробудження, але й зберігає та популяризує багаті культурні традиції українського народу, додаючи їм нових відтінків і значень [3, с. 103].

Отже, тема природи є невід'ємною складовою жіночих образів в українській народно-сценічній хореографії. Природні мотиви, такі як веснянки, купальські танці, хороводи, служать основою для створення хореографічних композицій, які підкреслюють зв'язок між жінкою й природою. Через танцювальні рухи, символізм і емоційність передаються природна гармонія, краса та жіночність. Наприклад, у хороводах плавні кругові рухи нагадують цикли природи, а веснянки передають радість оновлення та родючості. Тема природи також сприяє підкресленню

важливості народних традицій, у яких жінка часто уособлює зв'язок з природними силами та виступає їх посередником.

Таким чином, у ході другого розділу було проаналізовано жіночі танцювальні композиції українського народного танцю, в яких відображаються образи природи та поведінка тварин, є важливим елементом української культурної спадщини. Ці композиції не тільки передають красу природних явищ, але й глибоко символізують зв'язок людини з навколишнім середовищем. Вони включають у себе тематику сезонних змін, аграрних процесів та природних циклів, що є відображенням багатого світогляду українського народу.

Жіночі танці, такі як «Весняна краса» Т.Гузун; «Закликання Весни» Б. Колногузенка та «Жито» О. Ковалівської, демонструють різноманітність підходів до відтворення природних образів. Вони використовують м'які, плавні рухи, яскраві костюми з орнаментами, що нагадують квіти та листя, і народні мелодії, що підкреслюють тематику композиції.

Ці танцювальні номери не тільки зберігають та популяризують багаті традиції українського танцювального мистецтва, але й служать засобом вираження глибоких культурних та духовних цінностей українського народу. Через хореографію, костюми та музичний супровід вони передають глибокі емоції та народну мудрість, що передаються з покоління в покоління, зберігаючи живий дух української культури.

РОЗДІЛ І. КОМПОЗИЦІЙНИЙ ПЛАН ХОРЕОГРАФІЧНОЇ СЮЇТИ

1.1. Основні характеристики хореографічної сюїти.

Назва: хореографічна сюїта «Пори року»

Тема: пори року як джерело натхнення в українському народному танці.

Ідея: підкреслення важливості збереження природи.

Вид: народно-сценічний танець.

Форма: хореографічна сюїта.

Жанр: феєрія.

Час дії: • XX століття.

- зима.
- день.

Місце дії: • центральна Україна (Київська область).

- галявина.

1.2 Дійові особи: та їх стисла характеристика.

Пані Весна

Пташки (12 виконавців)

Пані Літо

Квіти (12 виконавців)

Пані Осінь

Жовті листочки (12 виконавців)

Пані Зима

Сніжинки (12 виконавців)

Характеристика дійових осіб:

- Пані Весна – грайлива дівчина; замріяна, ніжна, витончена.
- Пташки (12 виконавців) – Уособлення приходу та пробудження природи. Енергійні та веселі. Супроводжують весну на ярмарок.

- Пані Літо – сестра Весни. Молода дівчина, Непосидюча, шибутна, добра.
- Квіти (12 виконавців) – символізують щедрість літньої пори. Веселі, динамічні, жваві, які є уособленням літньої квітучості, щедрості, тепла, буяння природи.
- Пані Осінь – мудра жінка середніх років, від якої віє загадкою та меланхолією, але в той час яскрава та неповторна.
- Золоте листя (12 виконавців) – плавні та легкі. Уособлюють початок осені та підготовку до холодів. Листочки, які від легкого подиху вітру кружляють у вихорі танцю.
- Пані Зима – добра жінка старших років, яка організовує ярмарок для пор року. З виду холодна, крижана, але від неї віє теплом та затишком зимового вечора.
- Сніжинки (12 виконавців) – рухливі та трохи містичні, пустотливі. Вони допомагають пані Зимі готуватися до ярмарки та веселять інших гостей.

1.3 Лібрето.

Пані Зима, пані Весна, пані Літо та пані Осінь збираються в кінці року, щоб провести рік, підбити його підсумки та влаштувати ярмарок. Кожна пора року демонструє своїх помічників, які допомагають їм втілювати особливості сезонів. Пані Весна знайомить інших з пташками; пані Літо – з квітами; пані Осінь – з листочками; пані Зима – зі сніжинками. Після знайомства один з одним, відбувається ярмарок, на якому панянки проводжають рік.

1.4. Розгорнутий зміст

На галявині, в кінці кожного року, в морозний та зимовий день, з'являються пори року. Пані Весна-молода дівчина та Пані Літо- її сестра; Пані Осінь-жінка середніх років та пані Зима-жінка старших років. Панянки раді бачити одна одну та за традиціями підбивають підсумки зробленого за

цей час. Кожна панянка знайомить своїх коліжанок з помічниками, які допомагали їм протягом цього року. Перша починає знайомство пані Весна. До неї прилітають пташки. Вони принесли на своїх крилах перший подих теплого вітру, аромат весняного дощу та веселки, пробудження природи. Пані Весна кружляє разом з пташками, символізуючи прихід тепла. Далі знайомство продовжує пані Літо. Починають проростати квіти, буяє природа та дні стають набагато довше за ночі. Барвистість та різноманітність кольорів літньої пори принесли за собою квіти-помічники. Пані Літо плете з квітів віночок на свято Івана Купала, яке є традиційним для цього сезону. Далі з'являються меланхолійні, але яскраві листочки. Вони кличуть до себе пані Осінь, бо та трохи забарилась у своїх справах. Пані Осінь пестить своїх діточок-листочків та показує їм, що час готуватися до морозів. Завершує знайомство пані Зима. Вона та її помічники-сніжинки активно готуються до ярмарку. Деякі сніжинки граються у сніжки, хтось водить хороводи разом з пані Зимою, а хтось пустує та невгамовно веселиться. Після знайомства усі учасники святкують кінець року та зустрічають новий.

1.5. Драматургія:

Загальна драматургія

Експозиція: Поява солісток на сцені; ознайомлення з ними.

Зав'язка: вихід пані Весни та пташок.

Розвиток дії: танець пані Літа та квітів, пані Осені та листочків, танець пані Зими та сніжинок.

Кульмінація: ярмарок, закінчення року.

Перша частина: Загальна

Експозиція: поява солісток.

Зав'язка: вітання одна з одною.

Розвиток дії: традиція перегляду зробленого за рік.

Кульмінація: початок весни.

Розв'язка: співпадає з кульмінацією.

Друга частина: Весняна

Експозиція: поява пані Весни.

Зав'язка: пташки прилітають з вирію.

Розвиток дії: пташки та пані Весна взаємодіють між собою, зображуючи віяння їх пори року.

Кульмінація: початок літньої пори.

Розв'язка: співпадає з кульмінацією.

Третя частина: Літня

Експозиція: поява квітів.

Зав'язка: поява пані Літо.

Розвиток дії: пані Літо збирає свої квіти та формує з них віночок.

Кульмінація: початок до осінньої пори.

Розв'язка: співпадає з кульмінацією.

Четверта частина: Осіння

Експозиція: поява осінніх листочків.

Зав'язка: листочки кличуть пані Осінь.

Розвиток дії: дощова осінь закручує листочки у вихор.

Кульмінація: початок до зимової пори.

Розв'язка: співпадає з кульмінацією.

П'ята частина: Зимова.

Експозиція: поява сніжинок, які грають у сніжки.

Зав'язка: поява пані Зими.

Розвиток дії: пані Зима запрошує усі пори року та їх помічників на ярмарок.

Кульмінація: початок ярмарку разом з усіма порами року.

Розв'язка: Пори року (солістки) проводжають рік разом зі своїми помічниками.

1.6. Музичний аналіз

Використаний фонограмний матеріал обробок українських народних мелодій у виконанні оркестрів українських народних інструментів.

• **Тривалість:** 07:46; загальна кількість тактів: 206.

Вступ, весняна частина, літня частина, осіння частина, зимова частина + фінал.

1 частина: вступна.

Тривалість: 45 секунд.

Кількість тактів: $6+4 = 10$ (2 теми).

Музичний розмір: 4/4.

Лади: мінор.

Темп: стриманий (з 5-го такту уповільнюється).

Динаміка: від *piano* до *mezzo-forte* .

Характер: ліричний.

На музичний вступ йде загальний вихід кожної пори року (солісток).

2 частина: весна

Тривалість: 2 хвилини та 2 секунди.

Кількість тактів: 60.

Після короткого вступу (акордів) починається основна тема.

Розмір: $\frac{3}{4}$.

Лади: мінор.

Темп: помірний.

Динаміка: від *piano* до *forte*.

Характер: зачаровуюча, ніжна, лірична.

3 частина: літо.

Тривалість: 1 хвилина та 52 секунди.

Кількість тактів: 4+48

Розмір: 2/4.

Лади: мажор.

Темп: рухливий

Динаміка: від mezzo-forte до forte.

Характер: грайливий.

4 частина: осінь.

Тривалість: 1 хвилина та 25 секунд.

Кількість тактів: 2+14.

Розмір 4/4.

Лади: мінор.

Темп: помірний.

Динаміка: від piano до mezzo-forte.

Характер меланхолійний, сумний.

5 частина: зимова картинка.

Тривалість 2 хвилини та 8 секунд.

Кількість тактів: 68.

Музичний розмір: 2/4, 4/4.

Лади: мінор.

Структура: трьох-хресна. (А (4 такти) + Б (4 такти) + А (9 тактів)).

Темп: перемінний (А – темп швидкий – 2/4).

(Б – темп помірний – 4/4).

Характер: грайливий.

1.7 Костюми:

Костюм пані Весни –

1. Вінок. Елемент костюму з квітів
2. Вишиванка. Блуза з білої тканини, прикрашена червоною та чорними нитками та вишивкою.
3. Спідниця. Елемент костюму червоного кольору з горизонтальними смугами червоно-чорних кольорів та доповнена широким поясом з вишитими орнаментами.

Костюм пані Літо –

1. Вінок. Зроблений з квітів з жовтих та зелених квітів та листя.
2. Вишиванка. Біла сорочка з вишивкою. Вишивка виконана червоними та чорними нитками у геометричних і квіткових мотивах, які прикрашають груди, рукави і манжети сорочки.

3. Строката спідниця. Елемент костюму має червону основу, але з додатковими вертикальними смужками в жовтих і зелених тонах та з широким поясом.

Костюм пані Осінь –

1. Вінок. Оздоблений стрічками та листям.
2. Вишиванка. Вишивана сорочка з білої тканини з червоно-чорним орнаментом на рукавах.
3. Керсетка. Вишита безрукавка з щільної червоної тканини. Оздоблена вишивкою.
4. Плахта. Елемент костюму кремового кольору з червоно-чорними стрічками по краях.
5. Фартух. Елемент костюму поверх основного одягу, також прикрашений орнаментами.

Костюм пані Зима –

1. Вінок: традиційний вінок з білих стрічок та горобини.
2. Вишиванка. Рубашка білого кольору, з широкими рукавами, на яких виконана вишивка червоно-чорними нитками.
3. Безрукавка: жилетка чорного кольору, оздоблена великим білим орнаментом у вигляді сніжинки на грудях, що надає костюму зимової тематики. Верхній край безрукавки також прикрашений червоною вишивкою.
4. Плахта синього кольору з червоним плетеним поясом. Прикрашена вишивкою чорного кольору.

Костюм пташок –

1. Вінок. Прикрашений різнокольоровими квітами, стрічками та пір'ям.
2. Вишиванка. Біла сорочка вишита сіро-коричневими нитками; візерунки на рукавах і комірці.

3. Керсетка. Безрукавка темного кольору, з щільної тканини, оздоблена орнаментами та вишивкою.
4. Пояс. Широкий тканий пояс, який має вертикальні смуги сіро-коричневих кольорів.
5. Запаска.

Костюм квітів –

1. Вінок. Квітковий вінок з яскравих червоних, синіх і білих квітів.
2. Вишита сорочка. Біла сорочка з вишивкою на грудях і по всій довжині рукавів. Вишивка виконана переважно червоними та синіми нитками.
3. Спідниця світлого кольору з широкими складками. Край спідниці прикрашений синьою та зеленою смужками, що доповнюється широким червоним поясом.

Костюм листя –

1. вінок. Оздоблений листям та квітами осінніх кольорів.
2. Сорочка. Вишиванка теплого помаранчевого кольору, з великими білими рукавами та вишивкою на манжетах. візерунки тваринного стилю.
3. Спідниця. яскраво-червоний елемент костюму з горизонтальними складками та вишитим поясом.

Костюм сніжинок –

1. Вінок. стилізований під сніжинки, що створює зимовий образ. На руках є блакитні браслети.
2. Вишиванка. З білої тканини з пишними рукавами, на яких є вишивка червоно-чорними нитками з геометричними орнаментами.

3. безрукавка. темно-синього кольору, оздоблена вишивкою в червоно-чорних тонах, яка підкреслює контраст між сорочкою та верхнім елементом костюму.
4. Пояс: синій широкий пояс, який затягується на талії.
5. Спідниця. Строката спідниця синього кольору прикрашена сніжинками та вишивкою.

1.8. Світлова партитура

00:00-00:10 - поступова поява білого світла. Підсвічуються 4 кути білим холодним світлом зі стелі (7000 кельвінів) під час виходу солісток.

00:11-00:45 - повне освітлення сцени білим холодним світлом (7000 кельвінів) зі стелі та бокових куліс.

Весна:

00:46-00:51 - світло з 4 кутів стелі поступово змінюється на зелений відтінок (5000 кельвінів). Підсвічується сцена тільки світловим оснащенням зі стелі.

00:52-02:12 фон сцени підсвічується яскравим зеленим кольором. Основна частина сцени підсвічується білим кольором (6000 кельвінів).

02:13-02:17. Світло поступово повністю вимикається.

Літо:

02:18-04:10 на вступ з 2 кутів підлоги (задні куліси сцени) вмикаються 2 світлові промені жовтого кольору, які підсвітили фон (3000 кельвінів) та основний фон сцени підсвічується на тон яскравішим кольором жовтого (4000 кельвінів.); основна сцена після вступу підсвічується білим кольором (6000 кельвінів).

Осінь:

04:11-05:36 підсвітка фону поступово змінюється на помаранчевий колір (1000 кельвінів). основна сцена після вступу підсвічується білим кольором (6000 кельвінів). В кінці світло трохи темнішає, щоб змінити колір з теплого на холодний.

Зима:

05:37-06:22 світло фону стає холодним, синім(9000 кельвінів). основна сцена після вступу підсвічується білим кольором (6000 кельвінів).

06:23-07:44 - фон підсвічується білим кольором (6000 кельвінів). Кожен кут підсвічується кольором пори року. Верхній лівий кут-зеленим, нижній лівий кут-жовтим, правий верхній кут-помаранчевий, нижній правий кут-синій.

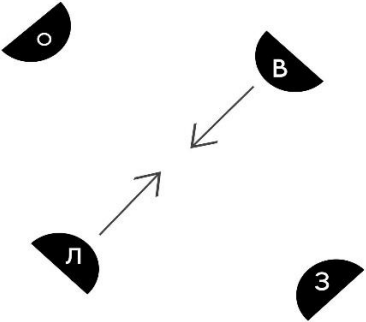
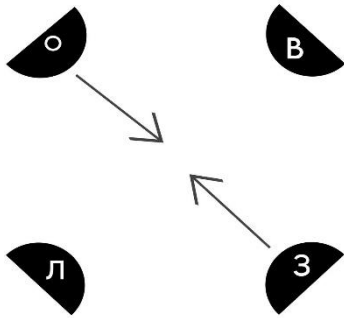
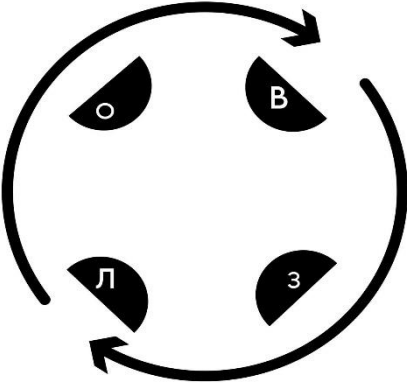
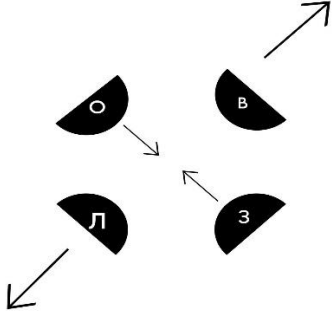
РОЗДІЛ 2. ПОСТАНОВЧИЙ ПЛАН ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ «ПОРИ РОКУ»

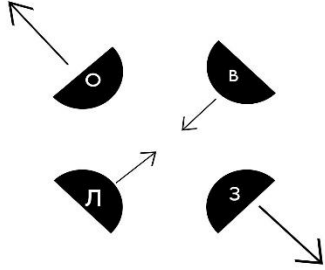
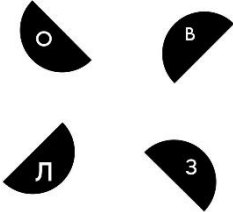
Перша частина: вступна. 45 секунд. (4/4)

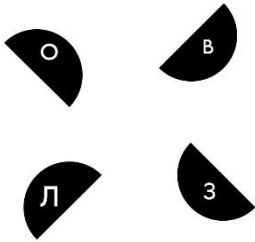
4 солістки.

Умовні позначення:

Весна – В. Літо – Л. Осінь – О. Зима – З.

Малюнки	Такти	Опис дії
	1-2 такт. 3 такт.	Вступні акорди. Вихід одночасно пані Весни з правого верхнього кута сцени (3-тя куліса праворуч від глядача) та пані Літо з лівого нижнього кута (1-ша куліса ліворуч від глядача) до центру сцени. Вихід простим кроком на кожен рахунок і руки поступово підіймаються до III позиції долонями назовні.
	4 такт.	Вихід пані Осінь з лівого верхнього кута (3-тя куліса ліворуч від глядача) та Зима з правого нижнього кута (1 куліса праворуч від глядача) до центру сцени. Рухи у пані Осінь та пані Зими такі самі, як у пані Літо та пані Весни.
	5-6 такти.	Солістки стоять в умовному колі та взялися за руки. Солістки виконують 4 припадання по колу тримаючись за руки. На 6-й такт виконують 7 швидких кроків по колу, тримаючись за руки (руки опущені).
	7 такт.	2/4: пані Весна та пані Літо “виниріють” з кола. 1/8: plie на правій нозі, ліва нога приходить на кісточку правої ноги; руки на “Намисто”. 3/8: 3 кроки назад. Руки

		відкриваються у III позицію allonge. 2/4: пані Весна та пані Літо входять у коло. 1/8: зберегти положення. 3/8: 3 кроки вперед в Plie і руки закриваються на “намисто”. Пані Осінь та пані Зима виконують 7 такт так само, але друга 2 / 4 та перша 2/4 змінюються місцями.
	8 такт.	1/4: кожна солістка робить крок в сторону і довертається у свою точку корпусом (пані Літо у т. 8, пані Зима у т. № 6, пані Весна у т. №4, пані Осінь у т. №2) Ліва нога відкрита ступнею у підлогу. Ліва рука на «намисто», права рука в allonge. 1/4 : зробити такий самий крок, руки дзеркально змінити та змінити точку (пані Літо в т. №4, пані Осінь в т. № 6, пані Весна в т. № 8, пані Зима в т. № 2) 1/4: припадання в повороті; ліва рука в I позиції, права рука у II позиції. Корпус у солісток повинен залишитись на точку в центр сцени. 1/4: вийти на півпальці у III позицію ніг, корпусом до точки в середині зали, руки відкриті у III позицію allonge.

	9 такт.	4 припадання на ліву та праву ногу по черзі. На перше припадання руки закриваються на талію; на друге припадання руки відкриваються у I позицію; на третє припадання ліва рука відкривається у II позицію, на четверте припадання руки закриваються на грудях.
	10 такт.	1/4 пані Осінь та пані Зима виконують plie з доворотом корпусу у точки (Зима т. № 6; Осінь т. № 2). Права нога ступнею у підлогу відкрита у сторону; ліва рука відкрита в III позицію allonge, права вільно опущена вниз. Пані Весна та пані Літо підіймаються на півпальці у III позиції ніг і руки в III позиції allonge. Наступні 1/4 пані Осінь та пані Зима міняються рухами з пані Літо та пані Весною. 1/4 Оберт на півпальцях навколо себе; руки закриваються на грудях; корпус залишається на глядача (в т. № 1). 1/4 Стрибок на праву ногу у пані Літо та у пані Осінь; стрибок на ліву ногу у пані Весни та у пані Зимі; вільна нога під час стрибку відкривається на 45 градусів. У пані Літо так пані Осінь, права рука в III позицію allonge, ліва рука в II позицію allonge. У пані Весни та у пані Зимі руки зеркально. На останні 1/8 солісти забігають за куліси корпусом повернутим до глядача і руки ослаблено опущені вниз.

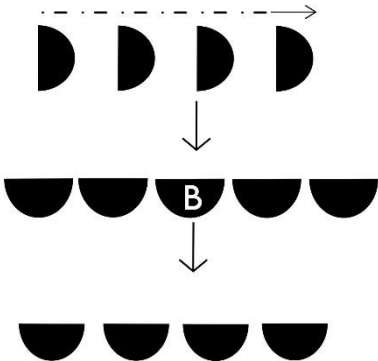
Посилання на відео:

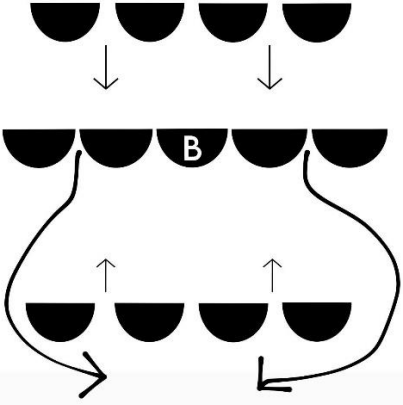
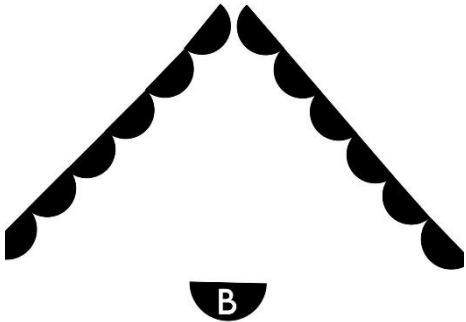
<https://drive.google.com/file/d/1Z6WDenE956Jo36bvFqwOjWOUnrIOkRA6/view?usp=drivesdk>

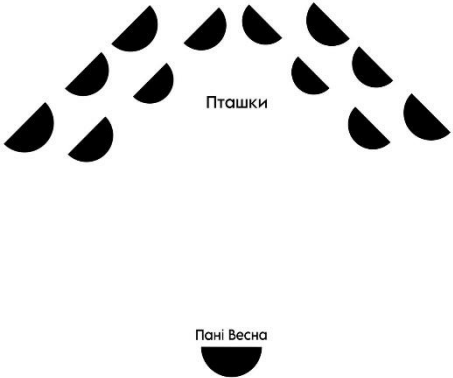
2 частина. Весняна. (2 хвилини, 2 секунди).

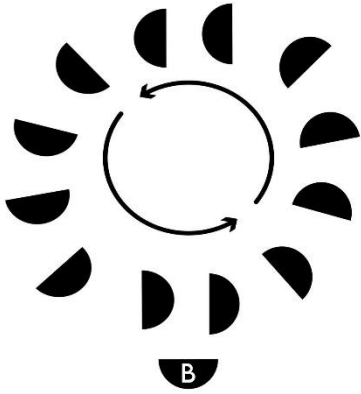
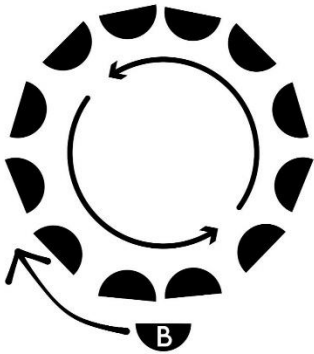
Музичний розмір 3/4.

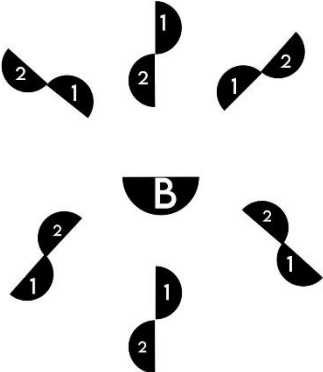
12 виконавців та одна солістка.

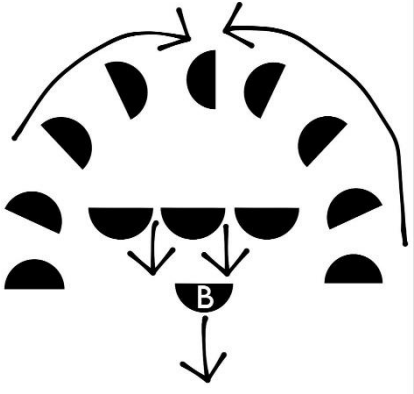
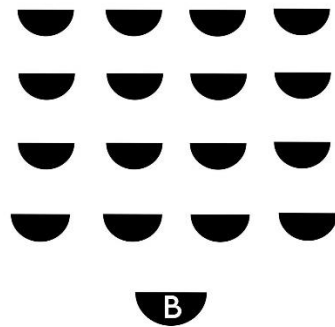
Малюнки	Такти	Опис дії
	1 такт.	Вступ.
	1-4 такти.	Вихід простим кроком на півпальцях 4-х пташок з лівого верхнього кута (3 куліса ліворуч від глядача) На 1 такт руки підіймаються вгору до III позиції долонями вниз. На 2 такт опускаються. На 3 такт ліва рука підіймається в сторону до III позиції долонею вниз; на 4 такт повтор 3-го такту правою рукою.
	5-8 такти.	Перша лінія з задника рухається до авансцени повторюючи 1-4 такти. Друга лінія виходить з тієї самої куліси, як і перша. В центрі лінії пані Весна. (повторення 1-4 тактів).
	9-12 такти.	1 та 2 лінії повторюють рухи з 1-го по 4-й такт, рухаючись вперед до авансцени. 3 лінія (4 пташки) повторюють такий самий вихід 1-4 такти.

	13-16 такти.	3 лінія міняється місцями з 1-ю. Пані Весна залишається в центрі. 2-га лінія ділиться на 2 частини і виходить в правий та лівий нижні кути, міняючись місцями. Птахи продовжують виконувати прості кроки на кожену 1/4 такту, Через коло на 14 такт. ліва рука підіймається в 2 класичну позицію. На наступні 2 такти руки виконують рухи дзеркально. Пані Весна виконує такі самі рухи поступово виходячи на авансцену.
	17-20 такти.	Формування малюнку “Пташка”. Друга лінія помінялася місцями (з правої 2 куліси перейшли 2 пташки у лівий нижній кут 1 куліси, дві інші пташки з 2-гої лінії зробили дзеркально) 1-ша лінія прийшла на місце 3-ї і зайшла до куліс ліворуч від глядача, а 3-тя лінія прийшла до місця першої і зайшла до куліс праворуч від глядача. В центрі авансцени пані Весна. Перебудова відбувається звичайним кроком на півпальцях на 1\4 кожній. Пташки імітують руками рухи крил, підіймаючи на кожен такт та опускаючи у сторони (долонями вниз).

		Пані Весна (17-ий такт) виконує оберт навколо себе, ліва рука розслаблено висить внизу, права рука підіймається догори пальцями нагору. Ліва нога попереду . Пані Весна (18 такт) виконує випад вперед (лівою ногою); руки підіймаються вгору до III позиції долонями вниз. 19такт: зберегти положення руки закриваються в положення “на намисто”. 20 такт: вийти на півпальці і руки через підготовче положення відкриваються у сторони до III позиції долонями вниз.
	21-24 такти.	Пташки (21 такт) через одну роблять оберт навколо себе в сторони. Пташки (22 такт) повторюють 18 такт Весни. Вальсовий рух (23-24 такти) спинами один до одного. Пані Весна (21-22 такти) 2 pas de basque вперед і руки підіймаються по черзі до III позиції долонями вниз. Вихід на півпальці (23 такт) опорної правої ноги; ліва нога підіймається на 45 градусів назад; руки через “захлест” підіймаються до III позиції

		долонями догори. Оберт (24 такт) навколо себе в пліе з виходом на півпальці права рука в I позицію, ліва рука в II класичну позицію.
	25-28 такти.	Перебудова з малюнку “Пташка” в коло. Лінія обличчям до глядача рухається проти часової стрілки; Лінія спиною до глядача рухається за годинниковою стрілкою . Рух звичайними кроками на $1\frac{1}{4}$ кожний . Руки імітують крила підіймаючись на кожен такт. Пані Весна (25-26 такти) 2 припадання у ліву та праву сторони, руки по черзі відкриваються у II позицію. 2 кроки (27 такт) в точку № 8; руки піднімаються у підготовче положення allonge вгору. pas de bourree (28 такт) руки в II позиції allonge.
	29-32 такти.	Пташки рухаються по колу обличчям в центр. 6 припадань (29-30 такти) на $1\frac{1}{4}$ кожний; ліва рука на талії танцівника зліва (по колу); права рука підіймається та опускається на кожен такт позаду спини танцівника справа

		(по колу). Прості кроки (31-32 такти) по колу на 1/4 кожний; руки на таліях поряд йдущих танцівників; голова нахилина вліво, погляд в центр кола. Пані Весна (29-30 такти) 2 en dedans (оберт) по колу. Біг по колу в plie (31-32 такти) руки через I позицію відкриваються у II позицію та закриваються позаду. На останню 1/4 пані Весна забігає у центр кола.
	33-36 такти.	Після кола пташки діляться на пари тримаючи малюнок кола. Пташки (33-34 такти) під №1 на малюнку роблять присідання імітуючи вільною рукою крило (на 1 такт). Потім на 2 такт підіймаються, а пташки №2 на малюнку виконують таке саме присідання. Виконавці у парах тримаються за руки і вони вільно опущенні вниз. Пташки роблять оберти парами навколо себе (35 такт). Усі виконавці роблять присідання разом тримаючи коло. Пані Весна (33-34 такти) виконує 2 припадання в повороті. 1 припадання руки вниз долонями назовні; на 2

		рука підіймається до III позиції долонею вниз; права рука вільно опущена вниз; голова на ліву руку (41 такт). Потім повторення 41-го такту дзеркально. Plie по V позиції (43 такт), вирости з plie на півпальці (44 такт).
	45-48 такти.	Перебудова на 4 лінії. По 3 пташки заходять у лінію по черзі і роблять en dedans (оберти); пані Весна виконує так само. 4-та лінія оберти не робить, доходить кроками на півпальцях на місце.
	49-56 такти.	Фінал Весняної частини. Пташки та пані Весна танцюють однаково. 2 переступання на півпальцях. Руки поступово підіймаються догори (49-50 такти). Plie на лівій нозі, права нога робить demi rond назад; руки виконують ніби винирювання з води (51 такт). Вихід з plie на напівпальці в II позицію ніг; ліва рука вільно опущена вниз; права рука піднята догори, голова дивиться у стелю (52 такт). Стрибок в сторону з закінченням у

	plie на праву ногу; ліва нога на кісточці позаду правої ноги. Руки через верх закриваються у II позицію. Права рука долонею вліво, та I позиція ліва рука долонею вліво (53 такт) . Перейти на ліву ногу, права нога на носочку, права рука у III позицію долонею назовні, голова на руку, ліва рука вільно опущена вниз (54 такт). Оберт навколо себе в plie на лівій нозі, права нога на retire, по закінченню права нога відкривається у сторону на 90 градусів, залишаючись у plie. Руки з намиста (під час оберт) відкрити у II позицію зі “зламаними” долонями на 90 градусів назовні (55 такт). Через мах права нога закривається в V позицію назад + вийти на півпальці у V позицію; руки через верх виконують коло + закриваються долонями назовні за спиною; спина та корпус роблять прогин в цей час (56 такт). Усі лінії роблять присідання (57 такт). На 1/4 по черзі підіймаються кожна лінія. Початок з пані Весни. Остання 1/4 зберігають положення(58-59
--	--

	57-60 такти.	такти). Кожен учасник приймає свою позу(60 такт).
--	-----------------	---

Посилання на відео:

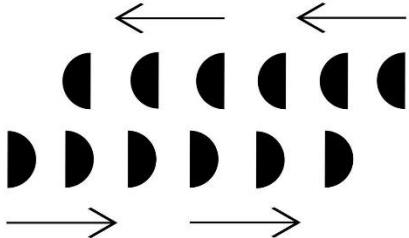
<https://drive.google.com/file/d/1IgxEU0XFgb0PeZdmQY35zWJOWZES1yYd/view?usp=drivesdk>

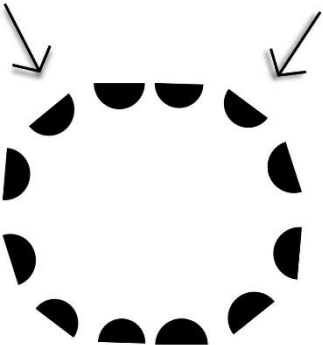
Весняна частина закінчується статичним малюнком . Виконавці ховаються за куліси, коли згасне світло та почнуться акорди літньої частини.

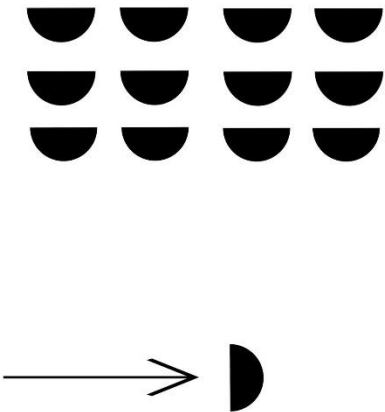
3 частина. Літня. (1 хвилина, 52 секунди).

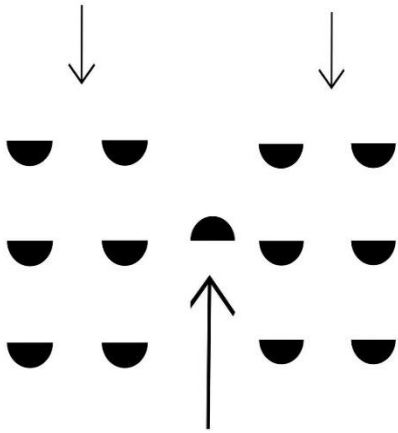
Музичний розмір 2/4.

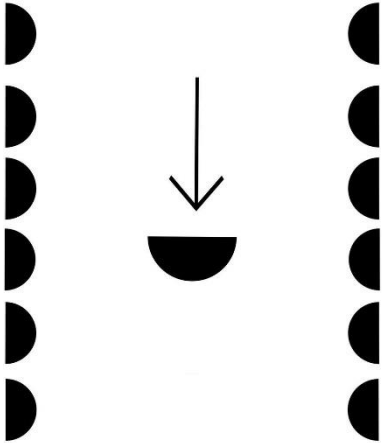
12 виконавців та одна солістка.

Малюнки	Такти	Опис дії
	1-2 такт (акорди)	Пані Весна вибігає з лівого верхнього кута (1 куліса) імпровізаційно демонструє себе та ховається в кулісах правого верхнього кута сцени.
	1-4 такти	Вихід 2 ліній (по 6 виконавців в кожній) одночасно. Одна лінія виходить з лівого верхнього кута (друга куліса); друга лінія виходить з правого верхнього кута (третя куліса) сцени.
	1 такт	2 двійних підскоки починаючи з правої ноги. Руки на талії.
	2 такт	Перша лінія (яка виходить з другої

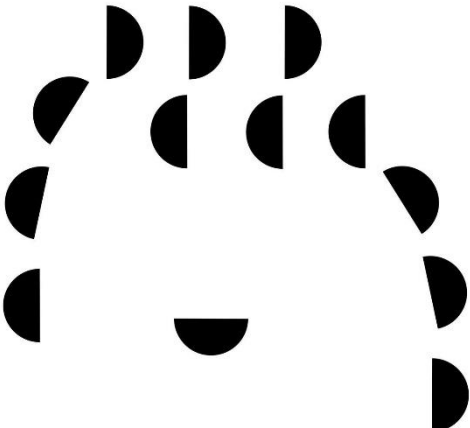
	3 такт 4 такт 5-6 такт 7 такт 8 такт	куліси) нахилиється до другої лінії дивлячись на них (на перші 1/4 такту) та підіймається на releve махаючи їм вітаючись (на другу 1/4 такту. Друга лінія робить дзеркально. Повтор 1 такту. Учасники міняються місцями в лініях простим бігом забігаючи один за одного. Повтор 1-2 тактів дзеркально. 2 двійних випади вліво та вправо. Біг на місці з доворотом обличчям до глядача.
	9 такт 10 такт 11 такт 12 такт 13 такт 14 такт 15-16 такти	3 двох ліній формулюється коло. Перша лінія заходить у половину кола з лівої частини сцени, а друга з правої частини. Виконавці однаково виконують 2 двійних підскоки. Права нога відкривається на каблук у стрибку (на 1/4 такту), а потім ліва. Повтор руху в 9 такті. Простий біг по колу тримаючись за руки. Повтор 11 такту рухаючись по колу та тримаючись за руки. Біг на місці (1/4 такту) та притоп. Через одного виконавця зробити присідання (на 1/4 перші, на 1/4 другі).

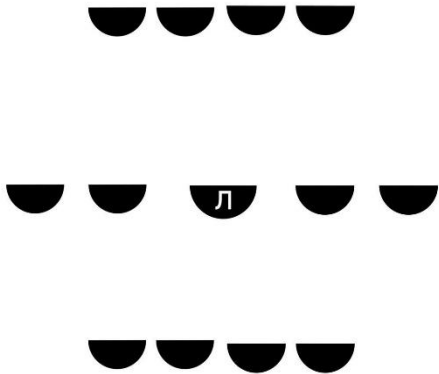
	17-20 такт	Виконавці-квіти формують 3 лінії по 4 виконавці в кожній на задніку сцени та вихід пані Літо.
	17 такт	1/4 перебудова простим бігом (обличчям до глядача) на 3 лінії простим бігом. 1/4 2 кроки по сторонам на releve з приходом робочої ноги назад. Руки підіймаються до III вільної позиції та «хитаються» зі сторони в сторону.
	18 такт	1/4 2 двійні підскоки. 1/4 виконати 2 приставні кроки у plie. Руки вільно «хитаються» у підготовчій позиції.
	19 такт	Виконавці тримаються за руки. 1/4 2 двійних підскоки корпусом до глядача, але нахиленим до правих куліс. 1/4 2 battement tendu jete вперед у стрибку, корпус рівний, але з таким самим доворотом до глядача. 1/4 2 двійних підскоки корпусом до глядача, але нахиленим до правих куліс.
	20 такт	1/4 біг на місці, руки у III позиції вітаючись з глядачами.
	17 такт	Вихід Весни з лівого нижнього кута сцени (перша куліса). На перші 1/4 такту - вихід широкими кроками на releve корпусом до глядача. Руки

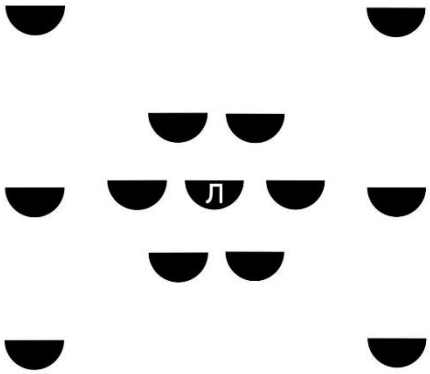
	18 такт 19 такт 20 такт	відкриваються у II позицію долонями догори. На другу 1/4 такту крок у plie з нахилом корпусу вперед і руки закриваються у підготовче положення. 1/4 такту: крок на releve, корпус рівний, руки в III позиції. 1/4 біг на місці, руки в підготовчому положенні allonge. 1/4 випад вбік на releve, руки в підготовчому положенні allonge (2 руки в ліву сторону). 1/4: біг на місці і руки виконують коло, починаючи з III позиції. Повторити 19 такт дзеркально.
	21 -22 такти 23 такт	Перебудова на 4 колони. 4 вальсових кроки і руки поступово підіймаються до III позиції долонями назовні. Пані Весна на 21 такт виконує 2 тинки, відкриваючи поступово руки у II позицію. На 22 такт виконує 2 вальсові кроки поступово підіймаючи руки до III позиції долонями назовні рухаючись спиною до глядача до задніка сцени. В колонах квіти по черзі виконують випад дзеркально один до одного. Одна лука в III позиції, інша у II позиції.

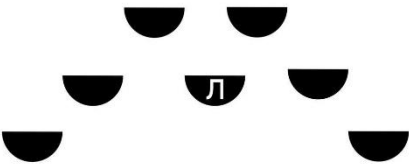
	24 такт	Перша 1/8 - перша лінія. Друга 1/8 - друга лінія. На 1/8 - третя лінія. Останні 1/8 - зберегти положення. Пані Весна в цей час виконує на 3/8 біг на місці спиною до глядача на задніку поступово закриваючи руки долонями на грудях. На останні 1/8 releve в V позиції. Права рука в III позиції, ліва в II позиції. 1/8 з plie в releve, руки в III позиції. 1/8 оберт навколо себе. 1/4 біг на місці, руки на долонями на грудях. Пані Весна. 1/4 вальсовий крок. 1/4 2 притопа в V позиції з доворотом до глядача.
	25-28 такти 25 такт 26 такт	Перехід на 2 колонки спиною до куліс. 2 кроки назад на releve, руки у вільній підготовчій позиції allonge. Пані Весна виконує 2 стрибки по черзі згинаючи ногу та руками ніби розсипає квіти. 1/4 у стрибку підймання лівої ноги (захльост ногою), руки у такому самому положенні. 1/8 біг з високим підйманням ніг.

		1/8 удар п'яткою по підлозі. Пані весна виконує на 1/4 жіночий кабріоль, а потім на 1/4 випад з притопом в plie(руки у вільній підготовчій позиції allonge.
	27 такт	Повтор 25 такту. Пані Весна виконує 2 «захльости» ногами по черзі, корпус довернутий на глядача, а ноги виконують дію в сторону куліс.
	28 такт	1/4 оберт навколо себе на правій опорній нозі, ліва нога закривається у sou-de-pied позаду. Права рука у III вільній позиції, ліва рука у вільній підготовчій позиції allonge. Пані Весна виконує притопи зі стрибком махаючи руками глядачеві.
	29 такт	Випад у plie по черзі. Перші по 3 виконавці у колонках роблять випад на 1/4. Другі по 3 виконавці в колонках роблять випад на другі 1/4. Права рука у вільній III позиції, ліва у I вільній позиції.
	30 такт	Пані Весна виконує бігунець по колу. Вальсовий крок до куліс.
	31 такт	Пані Весна виконує бігунець по колу. Бігунець навколо себе і завершити обличчям до глядача. Пані Весна виконує оберти en dedans

	32 такт	по колу. 2 кроки по сторонах на <i>releve</i>, одна рука виконує махи у ІІІ позиції, а друга рука в ІІ класичній позиції. Пані Весна продовжує виконувати оберти <i>en dedans</i> по колу. На останні 1/4 такту - підготовка до обертасів.
	33 такт 34 такт 35-36 такти 37 такт 38 такт 39 такт 40 такт	Бігунець обличчям до куліс. Кроки вперед на <i>releve</i>, корпус повертається то до глядача, то до куліс. Повтор 33-34 тактів. Оберт по півколу в парах. Одною рукою виконавці тримаються внизу один за одного в парах, а інша виконує мах. Вальсовий крок вперед до куліс (кожна лінія робить в свою сторону). 2 випаді по сторонах, руки вільно хитаються в напрямку руху. Шене вперед обличчям до глядача, руки долонями на грудях.

	41-44 такти 41-42 такти 43 такт 44 такт	Перехід на три лінії. В першій та третій лінії по 4 людини, а в другій - 5. Тинок вперед, руки у вільному підготовчому положенні allonge. 1/4 оберт навколо себе на опоній опорній нозі, одна нога закривається у sou-de-pied позаду. Одна рука у III вільній позиції, друга рука у вільній підготовчій позиції allonge. Перша та третя лінія виконує стрибок вліво, а друга -вправо. 1/4 біг на місці. Повтор 43 такту дзеркально. На останню 1/8 виконавці в центрі формулюють коло з 6 чоловік.
---	---	--

	45-46 такт 47 такт	Припадання в колі. Пані Весна в центрі кола. В колонках виконавці виконують переступання з підійманням ноги та машуть руками. В колі розходяться на півколо тримаючись за руки притопами зі стрибком. Пані Весна виконує так само. 1/4 У колонках оберт навколо себе на опорній опорній нозі, одна нога закривається у sou-de-pied позаду. Одна рука у III вільній позиції, друга рука у вільній підготовчій позиції
---	--------------------------------------	--

		allonge. 1/4 у колонках простим бігом добігають до куліс та ховаються.
	48 такт	На 1/4 оберт навколо себе на опорній опорній нозі, одна нога закривається у sou-de-pied позаду. Одна рука у III вільній позиції, друга рука у вільній підготовчій позиції allonge до куліс. Пані Весна виконує шене на глядача, руки долонями на грудях. 1/4 простим бігом сховатися за кулісами.

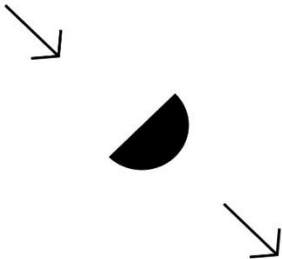
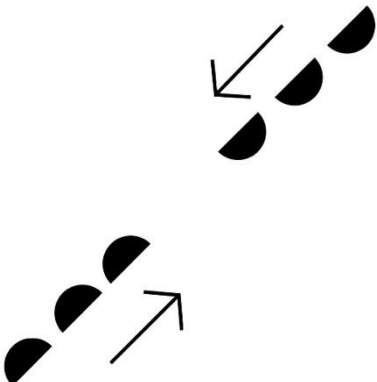
Посилання на відео:

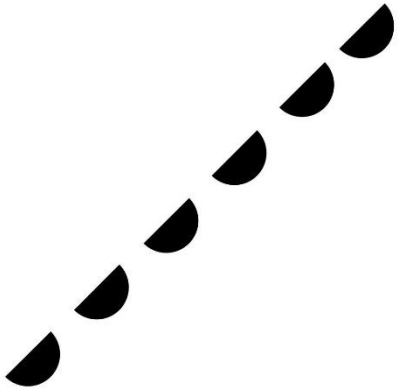
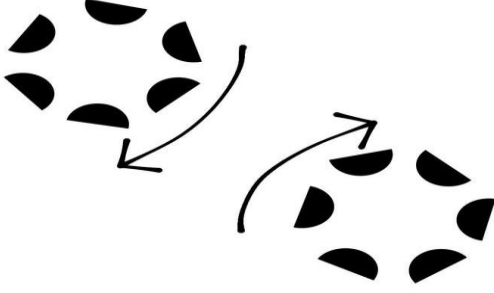
<https://drive.google.com/file/d/110uvlcuWvmdVpHYMFmhrarZlqlcrRpJ5/view?usp=drivesdk>

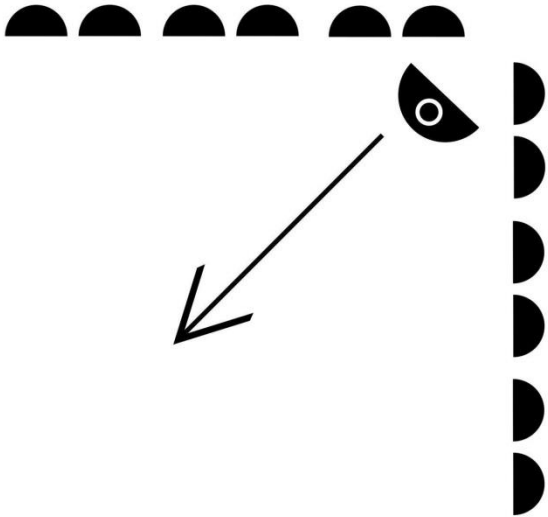
4 частина. Осіння. (1 хвилина, 25 секунд).

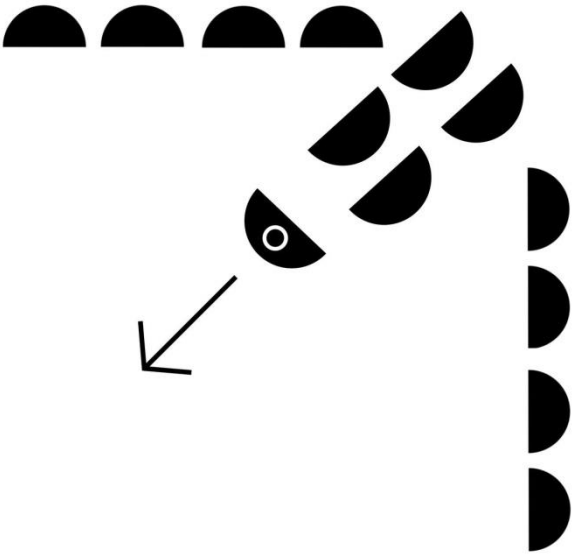
Музичний розмір: 4/4

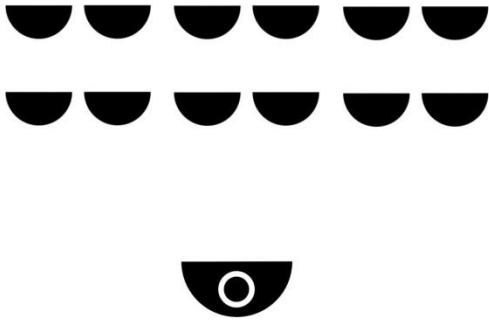
12 виконавців та одна солістка.

Малюнки	Такти	Опис дії
	Вступні 2 такти	Вибігає пані Осінь з лівої верхньої куліси та імпровізує, кликаючи листочки на сцену та ховається у правій нижній першій кулісі.
	1 такт 2 такт	Вихід 6 виконавців з правого верхнього кута (третя куліса) обличчям до глядача та 6 виконавців з лівого нижнього кута спиною до глядача. Вихід припаданням та руки виконують рух по колу. Поступово вихід з plie do releve. 2/4 2 повільних кроки, права рука піднята догори, ліва в підготовчому положенні allonge. 1/4 2 швидкі кроки, руки зберігають положення. 1/4 припадання в сторону, руки

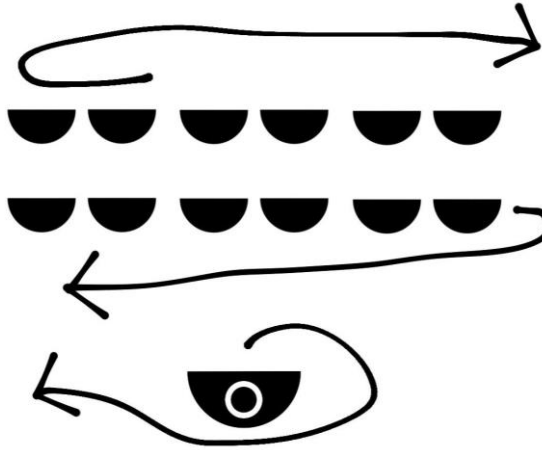
		через півколо закриваються в підготовче положення allonge. Весь цей час виконавці рухаються вперед і формулюють 2 діагоналі.
	3 такт 4 такт 5 такт	Простим швидким кроком формування двох кіл. Руки в підготовчому положенні allonge. Припадання на місці. На 1/4 руки підіймаються до III класичної позиції. На другу 1/4 ліва рука опускається у II позицію. На третю 1/4 права рука опускається в II позицію. На останню 1/4 через sou-de-pied позаду зробити крок назад і руки опускаються в підготовче положення allonge. Через одного виконавця у колі, по черзі ниряють та виниряють з кола. Виконати переступання вперед або назад.

	6 такт 7 такт	Перехід простим кроком на 2 лінії. Руки у в підготовчому положенні allonge. 2/4 припадання в праву сторону, руки так само через підготовче положення вправо. 2/4 через одного, виконавці обходять інших виконавців через один. Половина обходить на plie швидким кроком, поки інша половина робить повороти на місці на relieve і руки у позиції «на вінок». На 1/8 усі підіймаються на releve і руки в III позиції долонями назовні.
	8 такт	Виконавці діляться на лінію і колону швидким кроком у plie. + пауза в музиці.

	9 такт	2/4 2 повільних кроки вперед і на наступні 2/4 швидкі кроки. Вихід на 2 діагоналі. Руки в підготовчому положенні <i>allonge</i>. В цей момент з'являється пані Осінь з правого верхнього кута сцени і рухається вперед перед виконавцями по діагоналі. 2 вальсових кроки вперед по діагоналі.
	10 такт	2/4 2 припадання обличчям до глядача, але з пересуванням по діагоналі вперед. Права рука поступово підіймається до III позиції. 1/4 припадання обличчям до глядача, але з пересуванням по діагоналі вперед. Права рука поступово підіймається до III позиції. 1/4 2 кроки назад з діагоналі на 2 лінії і руки через дугу опускаються у підготовче положення. Пані осінь робить 3 оберти <i>en dedans</i> вперед по діагоналі і на останню 1/8 виконує <i>releve</i> на правій нозі, а ліва підіймається на 90 градусів назад і руки в III позиції долонями на себе.

	11 такт 12 такт	2 повільних тинки назад. Оберт парами повільним кроком на releve. Одна рука на талії партнерки, а інша виконує поступове піднімання руки до III класичної позиції і назад. Комбінація пані Осінь: 1/4 пів оберту обличчям до виконавців. Ліва нога в plie, а права в battement tendu назад. 1/4 стрибок на правій нозі, обличчям до глядача с пересування в сторону, ліва нога приходить на sou-de-pied позаду. 1/4 перейти з доворотом обличчям до лівих куліс на праву ногу у plie, ліва нога battement tendu назад. 1/8 перестрибнути на ліву ногу і потім ліва нога опиняється на каблуку попереду, а руки вказують на ногу.
	13 такт	Кожна лінія робить свою комбінацію. Перша лінія стає на одно коліно та по черзі опускає руки до II позиції, нахиляючи голову за рукою. Друга лінія робить chaîne вперед в проміжках між виконавцями першої лінії, руки долонями на грудях.

	14 такт	Пані осінь: 4 піднімання та опускання дівочої ноги на 90 градусів вперед. Руки а цей час підіймаються за ногою. 2/4 переступання по черзі зі зміною опорної ноги у plie в праву та ліву сторони, руки у підготовчому положенні allonge. 2/4 друга лінія після обертів вперед робить 2 малих кроки і руки опускаються вниз опиняючись попереду першої лінії. 2/4 зберегти положення. Перша лінія в цей час встає з коліна і повторює кроки так само, як і друга і опиняється попереду першої. Пані Осінь: 1/4 стрибок спиною до глядачів на праву ногу, ліва sou-de-pied позаду. 1/4 стрибок на ліву ногу, обличчям до правих куліс. Зміна рук, права рука у III позиції, а ліва у II. 2/4 права нога в attitude позаду, ліва опорна у plie, руки у II позиції, корпус трохи нахилений вперед та повернутий до глядача. Виконати plie на releve, а потім в
--	---------	--

		plie.
	15-16 такти	Виконавці з 2 ліній бігом на releve змійкою ховаються за кулісами. Пані Осінь забігає за куліси так само, як і листочки.

Посилання на відео:

<https://drive.google.com/file/d/1I7pJlzJYOTOaS6Xnc10SjoB11Zj3Svcw/view?usp=drivesdk>

5 частина. Зимово картинка (2 хвилини, 8 секунд)

Музичний розмір 2/4; 4/4.

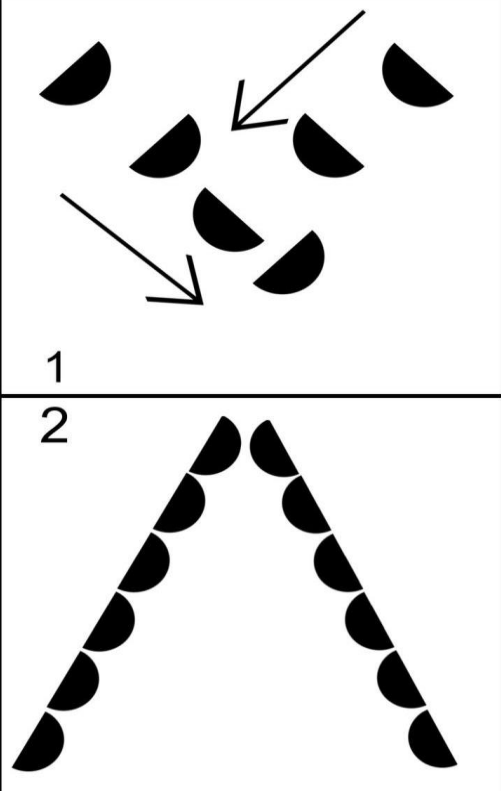
Солістка Пані Зима та 12 виконавців (до повільної частини).

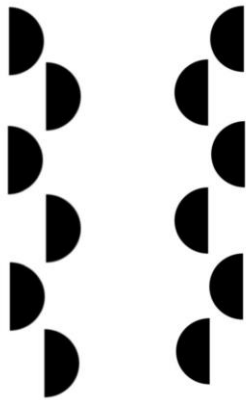
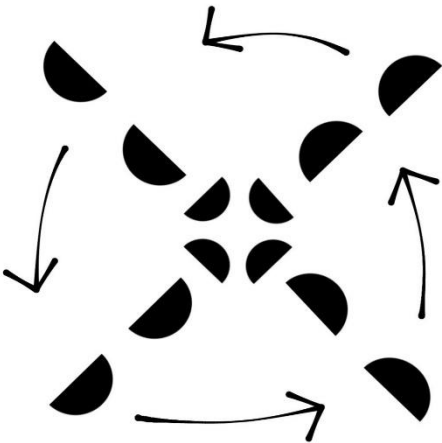
Солістка Пані Зима та 6 виконавців (після повільної частини).

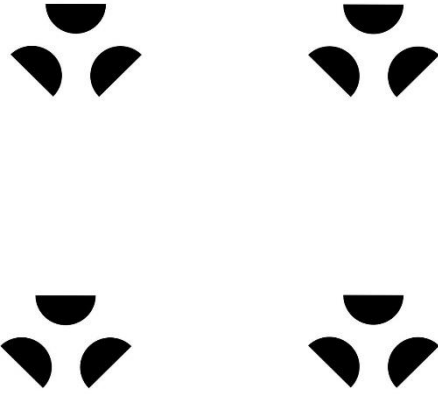
Солістка Пані Весна та 6 виконавців (після повільної частини).

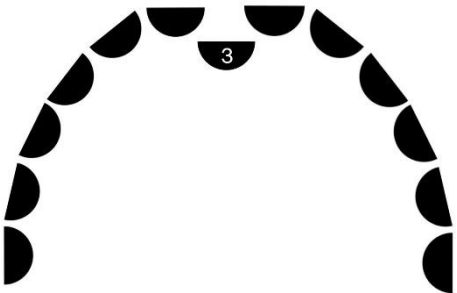
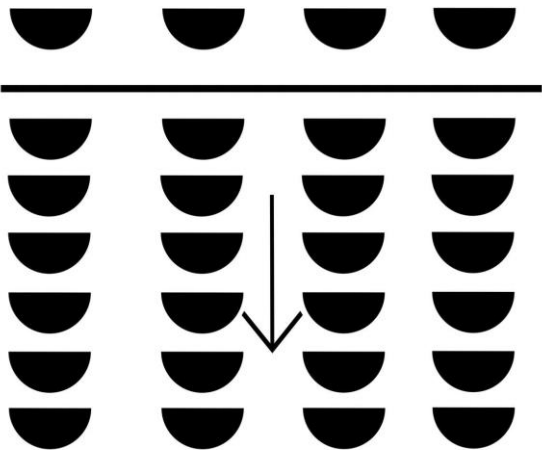
Солістка Пані Осінь та 6 виконавців (після повільної частини).

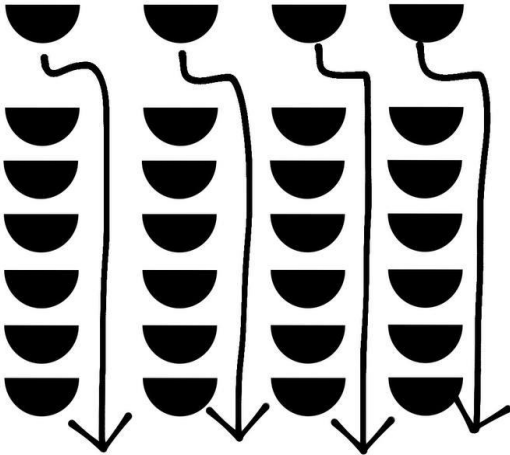
Солістка Пані Зима та 6 виконавців (після повільної частини).

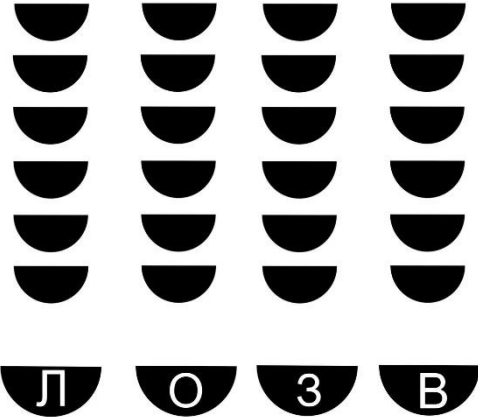
Малюнки	Такти	Опис дії
	1 такт 2-3 такти 4 такт 5-6 такти 7 такт 8 такт 9 такт 10 такт 11 такт	Пауза. Вихід звичайним бігом. 6 виконавців з'являються на сцені з лівого верхнього кута (третя куліса) та 6 виконавців з правого верхнього кута (третя куліса). Вони пересуваються по діагоналі через одного, а потім утворюють пташку. Одна діагональ виконує на 1/4 присідання і імітує збирання снігу у долоні, а на наступні 1/4 встають та імітують кидання сніжку в діагональ навпроти. Друга діагональ виконує комбінацію навпаки. 2 стрибки по сторонам із закінченням у рліе. Руки через I позицію розкриваються у II. Оберт в сторону з імітацією кидання сніжку у діагональ навпроти. Повторити 7 такт в іншу сторону. Друга діагональ робить навпаки. Човник в повороті в парах звичайним бігом. 2 зіскоки по сторонах із

		закінченням на каблук. Повторити 9 такт.
	12 такт 13 такт 14 такт 15 такт 16 такт	Біг на місці та розділитися на 4 колонки обличчям один до одного. 2 колонки імітують рух, ніби котять великий кулі снігу до 2 інших колонок. В цей час 2 інші колонки «відскакують» від кулі затримуючи на кожному кроці ногу на каблучці і махаючи руками. Повторити 13 такт навпаки. Доріжка, руки опущені вниз. Стрибки назад із затриманням ноги на носку.
	17 такт 18 такт	Зміна малюнку на хрест. 2 кроки у стрибку, руки по черзі відкриваються з III позиції до II. 4 виконавці в центрі роблять на місці, інші навколо себе оберт разом з цим рухом. Біг по колу, але зберігається

	19 такт 20 такт 21 такт 22 такт 23 такт 24 такт	малюнок хреста; руки в підготовчому положенні allonge. Повторити 17 такт з пересуванням вперед в малюнку хреста. Повторити 18 такт. Повтор 5 такту в парах, але в малюнку хреста. 4 виконавці в центрі виконують один до одного. Повторити 21 такт в іншу сторону, але з імітацією зігрівання рук. Повторення 4 такту, але в парах. Повторити 16 такт.
	25 такт 26 такт 27-28 такти 29-30 такти	Взаємодія в трійках. Крайня дівчинка у гілці хреста виконує вальсові крок вперед. А 2 виконавці, виконують біг до неї імітуючи руками ворота. 2 тинки із доворотом одна до одної. Руки на талії. Повтор 25-26 такту навпаки. Біг тримаючись за руки у трійках.

	31 такт	Формування з чотирьох трійок півколо добігаючи на своє місце.
	32 такт	Крок у рліє в сторону і кожний виконавець виконує свою позу. За ці 2 такти за спинами виконавців з'являється пані Зима та стає по стає на задніку по центру півкола.
	33-40 такти	Повільна частина (4/4) Імпровізація пані Зими. Солістка кличе усі пори року на сцену. А ті після виходу формують колонки на задніку сцени.
	41-48 такти	Вихід пташок, квітів, листочків та сніжинок в колонках та їх частина фіналу. Солістки зберігають положення на задніку сцени.
	41 такт	Простий біг вперед і руки через підготовче положення підіймаються до першої позиції долонями вниз.
	42 такт	Вальсовий крок.
	43 такт	Тинок з переступанням і відкритою правою ногою на 45 градусів вліво.
	44 такт	1 голубець з притопом правою

	45 такт	ногою. В колонках обличчям один до одного зробити тинок і підскок в повороті (одна нога приходить на <i>cou-de-pied</i> позаду).
	46 такт	Вальсовий крок в сторону зі зміною місцями колонок.
	47-48 такти	2 відскоки назад + поворот один від одного та прийняти позу.
	49-52 такти	Вихід солісток із задніка на авансцену між колодками пташок, квітів, листя та сніжинок.
	49-50 такт	3 оберти <i>en dedans</i> .
	51 такт	2 переступання по сторонах у <i>plié</i> з ногою позаду.
	52 такт	Відкрити ногу вправо на 90 градусів + 2 притопи.
	53 такт	2 переступання на <i>relevé</i> обличчям в колонках один до одного.
	54 такт	Зміна в парах зберігаючи малюнок колонок простим бігом.
	55 такт	1 голубець + переступання в праву сторону
	56 такт	2 переступання по черзі з

		високо піднятим ногами, руки в сей час «машуть» глядачам. Останні танцівники зберігають положення.
	57-58 такти 59-60 такти 61-62 такти 63 такт 64 такт 65-66 такти 67 такт 68 такт	Фінал однаковий по рухах солісток та останніх виконавців. Зміна місцями колонок (по 2 колонки) простим бігом і в кінці 2 притопи. Повторити 57-58 такти дзеркально. 4 мотузочки та 2 тинки. 2 підскоки Нахил корпусу вперед на plie, долоні на грудях. Повтор 10 такту 2 рази. 2 шене з долонями на грудях. 2 біги на місці і фінальна поза.

Посилання на відео: 1 частина:

https://drive.google.com/file/d/1W7dPAfk6RDjAXMgH887iCegw_JMxQCzZ/view?usp=drivesdk

2 частина:

https://drive.google.com/file/d/1l_hjQ1510ehT82DdfaQZpOfrDzVYBzGz/view?usp=drivesdk

ВИСНОВКИ

Таким чином, дослідження українського жіночого народного танцю в контексті природної символіки, художньої образності та хореографічних традицій дозволило висвітлити його багатогранність і культурну значущість. У ході аналізу було встановлено, що жіночий танець є не лише засобом художнього вираження, але й важливим носієм національної ідентичності, що зберігає і транслює цінності українського народу.

Природна символіка, яка пронизує жіночі танці, виконує ключову роль у створенні естетично й емоційно насичених хореографічних композицій. Образи квітів, дерев, птахів, звірів, води та землі притаманні українській фольклорній традиції, стають основою для передачі жіночності, гармонії та краси. Природні мотиви в танцях, таких як веснянки, купальські дійства чи хороводи, символізують не лише зв'язок жінки з природою, але й циклічність життя, відродження та оновлення. У цьому контексті природна символіка допомагає створити хореографічну мову, яка резонує як із традиційними, так і сучасними аудиторіями.

Художня образність та лексичні особливості жіночого танцю визначають його унікальність. Плавність рухів, витонченість жестів і динаміка композицій підкреслюють гармонію між емоційною і фізичною складовими виконання. Танцювальна лексика, вкорінена в народній традиції, є важливим засобом передачі символічних і метафоричних смислів, що формують багатогранні жіночі образи. Важливими характеристиками жіночого танцю є ніжність, легкість і ліричність, які гармонійно доповнюються соціальними аспектами, такими як родинні, обрядові й громадські зв'язки.

Творчий доробок видатних балетмейстерів, таких як П. Вірський, Г. Клоков, В. Шкоріненко, Б. Колногузенко є яскравим прикладом багатогранності жіночих образів у хореографії. Їхні постановки не лише зберігають традиційні аспекти жіночого народного танцю, але й збагачують

їх новими художніми й технічними рішеннями. Жіночі образи у творчості цих митців відображають різноманіття характерів, від лагідної романтики до енергійності й сили, що демонструє універсальність і багатство хореографічної мови українського танцю.

Тема природи в жіночих образах посідає центральне місце в багатьох хореографічних композиціях. Веснянки, хороводи й обрядові танці створюють образи, які нерозривно пов'язані з природними циклами. Взаємодія жінки з природою в танцях символізує гармонію, родючість і єдність із навколишнім світом. Ці образи передають не лише естетичну красу, але й глибокі духовні сенси, що є невід'ємною частиною української культурної спадщини.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що український жіночий народний танець є унікальним явищем, яке поєднує природну символіку, художню образність і традиційні хореографічні лексеми. Він виконує важливу функцію збереження національної культури та її адаптації до сучасних реалій. Жіночий танець виступає не лише естетичним вираженням, але й засобом комунікації між поколіннями, що дозволяє передавати глибокі сенси й цінності українського народу через танцювальне мистецтво.

Дослідивши прототипи до творчого проєкту, можна констатувати, що відомі балетмейстери українського народного танцю займалися та займаються створенням хореографічних сюїт та композицій на основі образу природи та символіки тварин. Вони яскраво демонструють у своїх роботах насичену сюжетну канву, глибокий зміст, естетику, продуману композиційну побудову, національний колорит, різноманітність малюнків, фактично показуючи життя та історію українського народу.

Хореографічна композиція «Пори року» являє собою приклад втілення образів природи в аспекті жіночого виконавства. Танець відображає привабливість і унікальність кожної пори року через гармонійне поєднання музики, хореографії та сценографії. Репрезентовано 4 пори року, для яких знайдено різноманітне образне рішення: весна - плавні кругові рухи руками,

що символізують крила та лінійні малюнки, які зображують пташині ключі, що повертаються з вирію; літо - енергійні танцювальні рухи з акцентом на підскоках та поворотах, які передають силу та сонячне тепло; осінь - стримані, повільні рухи з акцентом на плавні переходи в малюнках, які нагадують падіння листя та меланхолію пори; зима - чіткі та жваві рухи з незвичними малюнками, які передають відчуття морозу, веселощі гри у сніжки та наближення новорічних свят. Композиція виразними засобами українського народно-сценічного танцю центрального регіону показує циклічність року, оспівує красу кожної пори та втілює ідею дбайливого ставлення до природи, що дуже актуально в наш час.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1.Андрущенко В. Символіка жіночих образів у народно-сценічній хореографії. – Львів: Академія мистецтв, 2020. – 256 с.
- 2.Арканіна О. Роль жіночого танцю у відтворенні української культурної ідентичності // Мистецтвознавчі записки. 2019. №3. С. 26 – 56.
- 3.Безуглий С. Традиційні українські танці: особливості жіночої лексики. – Київ: Музична Україна, 2018. – 128 с.
- 4.Бондаренко І. Хореографічна образність українського жіночого танцю // Теорія і практика мистецтва. – 2020. – №7. – С. 12–14.
- 5.Василенко М. Український жіночий народний танець у сценічній інтерпретації. – Одеса: Літопис, 2019. – 200 с.
- 6.Вірський П. Сценічна інтерпретація народного танцю. – Київ: Радянська Україна, 1987. – 320 с.
7. Гутник І.М. Місце та роль жіночого танцю у сценічному гопаку. Вісник НАКККиМ. № 2, 2018. С. 213..
- 8.Данилюк А. Художні особливості жіночих танців у хореографії Мирослава Вантуха // Мистецтво і культура. – 2021. – №5. – С. 34 – 37.
- 9.Зайченко Л. Народна символіка у жіночих українських танцях. – Київ: Академія мистецтв, 2019. – 98 с.
- 10.Іванова С. Традиційні образи жінок в українському народному танці. – Львів: Літопис, 2020. – 156 с.
- 11.Казанцева О. Лексика жіночого танцю в хореографічній творчості Павла Вірського // Наукові записки з мистецтвознавства. 2018. №2. С. 67–70.
- 12.Кіріченко Т. Весільні танці в українській народно-сценічній хореографії. – Київ: Музична Україна, 2019. – 148 с.
- 13.Коваленко Л. Естетичні аспекти жіночого танцю в українському фольклорі. – Харків: Літопис, 2020. – 176 с.
- 14.Колосова О. Особливості жіночого народного танцю у різних регіонах України // Українське мистецтво. – 2020. – №4. – С. 57.

- 15.Корольова Л. Традиційні хороводи: жіночий аспект. – Київ: Академія мистецтв, 2021. – 132 с.
- 16.Костенко Н. Жіночі образи в народних обрядових танцях. – Львів: Мистецький альманах, 2019. – 158 с.
- 17.Колногузенко Б. Хореографічна композиція: методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків: ХДАК, 2018. 208 с.
- 18.Куц О. Символічне значення жестів у жіночих танцях. – Київ: Радянська Україна, 1986. – 144 с.
- 19.Левченко Т. Фольклорні основи жіночого танцю в сучасній хореографії. – Одеса: Чорноморські мистецтва, 2021. – 160 с.
- 20.Лисенко Г. Роль жіночого танцю в збереженні української культурної спадщини // Традиції і сучасність у мистецтві. 2020. №6. С. 23–26.
- 21.Мазур С. Образність і технічні особливості жіночого танцю в українському фольклорі. – Львів: Академія мистецтв, 2021. – 136 с.
- 22.Мерлянова О. Жіночі танці в українській народній хореографії: автореф. дис. ...канд. мистецтвознавства. 26.00.01 – теорія й історія культури. Київ, 2009. 49с.
- 23.Павленко В. Хореографічний розвиток жіночого танцю в Україні. – Київ: Музична Україна, 2019. – 180 с.
- 24.Петренко О. Жіноча лексика в українському народному танці. – Харків: Літопис, 2020. – 168 с.
- 25.Романенко Ю. Образність народного жіночого танцю в регіональному аспекті. – Львів: Літопис, 2020. – 152 с.
- 26.Сидоренко Л. Регіональні особливості жіночого народного танцю. – Київ: Академія мистецтв, 2019. – 140 с.
- 27.Соловей І. Художня естетика жіночих образів у хореографії. – Харків: Літопис, 2021. – 130 с.
- 28.Шевченко Т. Жіночий народний танець у творчості Павла Вірського. – Київ: Мистецький альманах, 2019. – 200 с.